

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

27. évfolyam - 4. szám

2019. augusztus hó

A TARTALOMBÓL

**A Magyar Érdemrend középkeresztje 2019
Dr. Prokopp Mária**

Podmaniczky-díjak 2019

V4 Summer Academy – Krakó - Český Krumlov

Tagdíjbefizetés 2020-ra

**A bakancsos turistától a Citrom-díjig
Gondolatok egy zempléni tanulmányút kapcsán**

Köztérmeújítási Nívódíj

2019. augusztus 19-én Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes az Országházban az államalapítás és államalapító Szent István királyunk emléke előtt tisztelgő nemzeti ünnepünk, augusztus 20-a alkalmából tartott ünnepségen állami kitüntetésekot adott át.

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter a

MAGYAR ÉRDEMREND KÖZÉPKERESZTJE

kitüntetését adományozta

Dr. Pokopp Mária

művészettörténésznek,
az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Művészettörténeti Intézetének
professzor emeritája részére

a nemzetközileg is elismert tudományos életpályája, az esztergomi vár XIV-XV. századi falképeivel, illetve Magyarországi Mária nápolyi királyné itáliai mecenatúrájával kapcsolatos nagy hatású kutatásaival, valamint számos kortárs művész megismertetését szolgáló tevékenysége elismeréseként.

Ezúton is szívből gratulálunk!

Vannak írások, gondolatok, amelyek csak a pillanatnak szólnak, idővel hamar érvényüket veszítik. Vannak, amelyek őrzik frissességüket, vannak, amelyek egy történetiség részévé válnak. 2019 áprilisában, a Műemléki Világnapon Visy Zsolt professzor úr, az ICOMOS tiszteletbeli tagja miniszteri biztostként köszöntötte a résztvevőket Oszorán. Nemcsak a világnap témájáról, jelentőségéről szolt, hanem biztosi feladatáról, a limes világörökségi jelöléséről és annak reményt keltő, biztató helyzetéről is beszélt. Most, a Világörökség Bizottság bakui ülésén történtek ismeretében újra érdemes felidézni elhangzott, erőt adó gondolatait:

Köszöntő beszéd a 2019-es Műemléki Világnapra

A kulturális örökségvédelem a kormány kiemelt figyelmét kivívva szép sikereket és eredményeket ért el hazánkban. És ez így van rendjén, hiszen évezredek tájformáló embere maradandó örökségének minden nemzedék felelős sáfárja, gondozója kell legyen, hogy még jobb állapotban, ha lehet, értékeit még jobban kibontakoztatva és hasznosítva adja azt át a következő nemzedéknek.

A Kárpát-medence minden időben és korban népek és kultúrák találkozási helye, gyakran véres ütköző területe volt, ami szinte mindenütt maradandó nyomot hagyott, vésett földünkbe. Alig van még egy olyan terület Európában, ahol annyi őskori földsánc, sírhalom lenne, mint Magyarországon. Földből, fából, kőből épített váraink egykor büszkén uralták és védtek a tájat, falvaink és városaink hol szorosan a templom körül összebújva, hol kevélyen szétterülve adtak otthont és biztonságot lakóiknak. Az évszázadok során egymásra rétegződő, megőrizve megújított emberi alkotások ma is jelen vannak élő valóságukban, felszín fölé magasodó falaikban vagy eltemetett romjaikban. Akár így, akár úgy, létük egyedi és megismételhetetlen, esetleges pusztulásuk végérvényes, visszafordíthatatlan. Régészeti örökségünk különösen érzékeny, mert olyan, mint az egyszer elolvasható könyv: lapjai a feltárás vagy a felelőtlen pusztítás után soha többé nem olvashatók el.

A régészeti lelőhelyek és a műemlékek különböző védelmi fokozatának hazai vonatkozásban az egyedi, listázott védelem a csúcsa, világviszonylatban pedig az 1972-ben elfogadott UNESCO Világörökségi Egyezmény, amely szigorú feltételeket szabva világörökségi rangra emeli az arra érdemes épített emberi alkotásokat, kultúrtájakat, az érintetlen természet szentélyeit. Magyarország nyolc világörökségi helyszínnel rendelkezik, ezek közül három illik bele az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság idei világnapi témájába, „A vidék táji örökségébe”: a Hortobágyi Nemzeti Park, a Fertő-tó kulturális táj és a Tokaji borvidék kulturális táj. Bizonyos szempontból ide sorolható Hollókő is, hiszen a falu és a vár harmonikusan simul bele a szelíd nógrádi tájba. A másik három egy-egy jellegzetes hazai kultúrtájakat képvisel, az emberi találékonyságnak és alkotó képességnek egy-egy jellemző, a táji adottságokat mindenkor tökéletesen kihasználó mintaképét. Míg a Fertő táj a hansági vízivilághoz való sokrétű alkalmazkodás példája, addig a Hortobágy a pusztán megkapaszkodó, életre való ember táji lenyomata, Tokaj pedig a természeti adottságok tökéletes felismerésén alapuló munka gyümölcse.

Mindezekhez reményeink szerint a Dunai limes nemzetközi sorozatjelölés révén egy újabb világörökségi helyszín csatlakozik idén július első hetében, a Római Birodalom limesének magyarországi vonala a Duna 410 km-es hazai szakasza mentén a maga 65 helyszínével. Pannonia határa mentén több mint 400 éven át állomásoztak római legiók és más csapatok, és építették meg erődjeiket, az őrtornyokat és az ezeket összekötő utakat. Aki csak egy kicsit is belemélyed ezek tanulmányozásába, rögtön felismeri, hogy milyen bámulatos találékonysággal, a földrajzi környezet tökéletes ismeretében, ugyanakkor a stratégiai követelményeknek is mindenben megfelelő módon választották ki ezek helyét, és építették meg őket. A nagyobb erődök kivétel nélkül a Dunához vezető természetes útvonalak végpontjain, a folyami átkelőhelyek ellenőrzésére alkalmas helyeken álltak, az őrtornyok láncolata pedig mindig megfelelt a kölcsönös beláthatóság követelményének. Csak egy példa: Aquincum és Vindobona helyén manapság egy-egy főváros áll, de a két másik legió tábor, Carnuntum és Brigetio is egy-egy nagyváros elődje, csak a dolgok logikája szerint éppen a Duna északi partján. Az előbbinek Pozsony, az utóbbinak Komárom felel meg.

Mindezek azt bizonyítják, hogy a természettel szoros összhangban élő elődeink mindenkor felismerték a tájban rejlő sokrétű lehetőségeket, ezeket sikeresen javukra fordították és kihasználták. Aminthogy a természet gyermeke minden tárgyban felismeri a hasznára fordítható tulajdonságot, ugyanúgy a termékeny vagy kietlen tájban rejlő előnyöket is a maga javára fordította. Csodálattal kell adóznunk őseink, elődeink ügyességének, találékonyságának és a táj átformálásában megtestesült szorgalmának. Ez kulturális örökségünk, ami tehát nem bokréta kalapunkon, hanem korona a fejünkön.

Visy Zsolt

Ismeretes hogy az Albertirsán május 24-én megtartott idei éves rendes közgyűlésünket követő szakmai konferenciát "A közösségüket és/vagy funkciójukat veszített egyházi épületek örökségének megőrzése" címmel hirdettük meg. A konferencián elhangzott előadások megerősítették, hogy a legtöbb felekezet elhagyatottá vált történelmi emlékei komoly műemléki értéket képviselnek, de napjainkban más-más "sorsszerűség" következtében igen komoly veszélyben vannak. Műemlékeink ezen köre nem csak önmagában, hanem környezetével együtt táji karaktert meghatározó történeti, kulturális érték, ezért védelmük érdekében a résztvevők fontos felhívást fogadtak el, amit első ízben most teszünk közzé. Az előző Híradónkban a konferencián elhangzottakról számoltunk be, ahol a felkért előadók előadásuk témakörében értékelték a kialakult helyzetet. Most a felhívás közreadásával fórumot kívánunk adni azok gondolatainak is, akik ezt a helyszínen nem teheték meg.

ALBERTIRSAI FELHÍVÁS

a közösségüket és/vagy funkciójukat veszített egyházi épületek örökségének megőrzésére

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXIX. közgyűlésének résztvevői szakmai tanácskozás keretében foglalkoztak az egyházi épületek veszélyeztetett örökségének helyzetével, amely örökség megőrzése érdekében felhívással fordulnak mindazon személyekhez, közösségekhez és intézményekhez, akik és amelyek együttműködése szükséges az ezt a célt szolgáló intézkedések és feladatok eredményes megvalósításához.

Megállapítva, hogy a vallásokhoz, egyházakhoz kapcsolódó épített örökség: az ország egész területén található egyházi műemlékek, fizikai létezésükben mással nem pótolható, nem helyettesíthető hitelességgel jelenítik meg hazánk történeti, építészettörténeti, spirituális és közösségi értékeinek sajátos összetevőit;

Tekintetbe véve, hogy ezeknek az épületeknek, mint az évszázadok során formálódott épített és szellemi kulturális örökségünk, környezetünk meghatározó elemeinek, ez a jelentősége akkor is fennáll, ha az azokat létrehozó és fenntartó helyi közösség bármilyen okból megszűnt, vagy oly mértékben meggyengült, hogy külső támogatás nélkül már nem képes az elődök hitét és alkotóerejét egyaránt kifejező épületek, épületegyüttesek fenntartására;

Szembesülve a rendeltetésüket elvesztő egyházi épületek számának növekedését mutató tendenciával, amely részben hasonló, részben eltérő okokból, de más európai országokhoz hasonlóan hazánkban is egyre szembetűnőbb módon jelentkezik;

Támazkodva a szakmai tapasztalatokra, amelyek alapján kijelenthető, hogy ezeknek az épületeknek, épített örökségi javaknak a megőrzése és folyamatos fenntartása csak akkor lehetséges, ha egyrészt a folyamatos gondozásnál jelentősebb beavatkozást nem igénylő műszaki állapotuk biztosított, valamint a rendeltetészerű, vagy ha az már nem volna lehetséges, a fizikai adottságaikhoz igazodó és az eredeti rendeltetés spirituális tartalmával összeegyeztethető folyamatos használatuk megoldott;

Bízva abban, hogy a jelen felhívás nyomán valamennyi érintett és érdekelt személy, közösség és intézmény, átértékelve a közös örökség veszélyben forgó értékei megmentésének jelentőségét és elfogadva a megteendő lépések sürgető és halaszthatatlan időszzerűségét,

Az alábbi javaslatokat fogalmazzuk meg:

1. Készüljön az országos kis topográfiához illeszkedve felmérés a funkciójukat veszített, üresen álló, méltatlanul hasznosított, illetve a közösségük fenntartó erejének meggyengülése miatt fennmaradásukban veszélyeztetett egyházi műemlékekről, épített örökségi javakról, beleértve az eredetileg világi rendeltetésű épülethez, birtokhoz kapcsolódó kápolnákat és az elnéptelenedett településeken, illetve a településeken kívül találhatóakat is;

2. Javasoljuk olyan, az egyházak és önkormányzatok számára kidolgozott kormányzati ajánlás (előírás?) megfogalmazását, amely felhívja a figyelmet a rendeltetésüket veszített egyházi épületek, épületegyüttesek jelentőségére és megőrzésük fontosságára, szorgalmazva azt, hogy ezen intézmények a tervezett fejlesztéseikkel kapcsolatos döntés-előkészítés során minden esetben vizsgálják meg, hogy annak megvalósítása egyben ezen épületek új, méltó, fenntartható és fenntartó funkcióba helyezését is szolgálhatja-e.
3. A javasolt intézkedések és feladatok megvalósítása során minden esetben szükséges a lehető legszélesebb körű együttműködés, amelyben az érintett egyház, illetve felekezet képviselője éppúgy alapkövetelmény, mint a helyi egyházi közösség, gyülekezet, valamint az önkormányzat, továbbá minden olyan hatósági és szakmai intézmény (kormányzati és civil szervezeti) részvétele, amely a műemlékvédelem, az épített örökségi javak védelme terén illetékes, vagy közreműködése hozzájárulhat a kitűzött célok eredményes megoldásához.
4. Készüljön el és mihamarabb induljon el az „Ipolyi Arnold” kormányzati támogatási program, amely az arra rászoruló hazai egyházi épített örökségi javak, műemlékek vonatkozásában a határon túli magyar örökség megmentését-megőrzését támogató Rómer Flóris programhoz hasonlóan segíti, tervezhető és kiszámítható módon támogatja a veszélyeztetett hazai egyházi épületek, műemlékek megőrzését és méltó használatát. Az „Ipolyi Arnold” támogatási program keretében legyen lehetőség:
5. az érintett egyházi épületek, épített örökségi javak fenntartható műszaki állapotba való helyreállításának támogatására,
6. a vallási-hitéleti rendeltetés keretében igényelt, illetve szükségessé váló, az értékek sérelme nélkül megvalósítható fejlesztésük támogatására, például az infrastrukturális ellátottságuk javítására, környezetük rendezésére, stb., valamint
7. az ezen épületek folyamatos gondozásához szükséges szakmai és anyagi támogatásra.
8. Minden olyan esetben, amelyekben az eredeti egyházi-vallási rendeltetés fenntartása lehetséges, azt szükséges támogatni, illetve ahol az megoldást jelenthet, az ökumenikus (közös vagy átadott) használatot, ahol pedig ezekre már nincs mód, egy megfelelő új, az eredetivel összeegyeztethető, elsősorban közösségi rendeltetésről szükséges gondoskodni.
9. Megfontolásra ajánljuk továbbá egy, a magyarországi tájainkat meghatározó, a történeti-keresztény gyökereket megjelenítő kisépítészeti emlékek – kálváriák, határjelző és/vagy fogadalmi keresztek, kápolnák, szobrok és szobor-együttesek – országos számbavételét, valamint a folyamatos gondozásukat (szükség szerinti restaurálásukat) szolgáló intézményes szervezeti és/vagy támogatási rendszer kidolgozását, létrehozását és működésének, működtetésének a szubszidiaritás elve alapján, a helyi közösségekkel szoros együttműködésben történő biztosítását.
10. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, mint a műemlékekkel és műemlékhelyszínekkel foglalkozó nemzetközi szervezet hazai tagozata, felajánlja a témakörben általa ismert, illetve megismerhető nemzetközi tapasztalatok, jó gyakorlatok továbbadását, és készen áll az együttműködésre a Felhíváshoz csatlakozó, a javaslatok megvalósításában részt venni szándékozó valamennyi érdekelt és érintett közösséggel, szervezettel és intézménnyel.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága köszönetét fejezi ki Albertirsa Város Önkormányzatának, hogy a közgyűlést és a szakmai tanácskozást a nagylelkű támogatásának köszönhetően a témához illő helyszínen, a Művészetek Háza rendeltetésre nemrég helyreállított egykori zsinagógában tarthatta meg; egyben elismerését fejezi ki mindazoknak, akik lehetővé tették ennek az egyházi épületnek méltó helyreállítását és szakszerű megvalósítását.

Albertirsa, 2019. május 24.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XXIX. közgyűlése

Sikertörténet három plusz négy ablakra

Hazánk egyik műemlékekben gazdag vidéki városában történhetett volna meg az alábbi eset:

2013

Egy műemléki védettséget élvező XIX. századi, de a XX. században többször átépített két emeletes épület második emeleti lakásában Tulajdonos az udvari oldalon három, az utcai oldalon négy darab kifelé-befelé nyíló pallótokos ablak helyett egy rétegű, korszerű bukó-nyíló ablakot szeretne beépíteni. Beadja a kérelmét, melyet az örökségvédelmi hatóság elutasít, mondván, hogy az utcai és az udvari homlokzatok egységes megjelenéséhez egységes ablakkialakítás szükséges, a kifelé nyíló ablakszárnyakat meg kell tartani.

Tulajdonos fellebbez a döntés ellen, a másodfokú hatóság a kérelmet újfent elutasítja.

Tulajdonos a másodfokú döntéssel szemben bírósághoz fordul.

Tulajdonos változatlan műszaki tartalommal újra beadja a kérelmét, melyet a hatóság érdemi vizsgálat nélkül elutasít.

A hatóság helyszíni szemlén megállapítja, hogy az ablakok cseréje engedély nélkül megtörtént.

2014

A hatóság az engedély nélküli ablakcsere miatt örökségvédelmi felügyeleti eljárást indít, majd azt a folyamatban levő bírósági eljárás miatt felfüggeszti.

A bíróság helyben hagyja a kérelem elutasítására vonatkozó elsőfokú döntést, Tulajdonos a Kúriához fordul.

2016

A Kúria ítéletében helyben hagyja az elsőfokú bírósági döntést, ezzel az elsőfokú hatóság kérelmet elutasító döntése jogerőre emelkedik.

Az örökségvédelmi hatóság rendelkezik a felfüggesztett felügyeleti eljárás folytatásáról.

Tulajdonos elfogultságra hivatkozva kizárási kérelmet, eljárás megszüntetése iránti kérelmet és az eljárás folytatása ellen fellebbezést nyújt be egy levélben.

A hatóság a kizárási kérelmet felterjeszti a másodfokú hatósághoz, a fellebbezési kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

Tulajdonos ismételt, módosított tartalommal benyújtja elfogultságra hivatkozva a kizárási kérelmet, az eljárás megszüntetése iránti kérelmet és a fellebbezési kérelmet elutasító végzés ellen újabb fellebbezést.

A másodfokú örökségvédelmi hatóság megállapítja, hogy nem áll fenn az elsőfokú hatósággal szemben összeférhetetlenség vagy a hatóság kizárására okot adó feltétel. Az elsőfokú hatóság megállapítja, hogy nem áll fenn az ügyintézővel szemben összeférhetetlenség vagy a hatóság kizárására okot adó feltétel.

2017

Az elsőfokú hatóság kötelezi Tulajdonost az ablakok szabályossá tételére. A kötelezés jogerőre emelkedik.

Tulajdonos bejelenti, hogy az ablakok szabályossá tétele megtörtént.

A hatóság megállapítja, hogy csak az utcai négy darab ablak szabályossá tétele történt meg, az udvariaké nem, erről hatósági bizonyítványt állít ki.

Egy, a Tulajdonoshoz kötődő személy negyvenezer forintot ajánl a hivatal képviselőjének, ha el tudják rendezni a dolgot. Ilyen módon nem tudták.

Tulajdonos kéri a kötelezésben foglalt határidő meghosszabbítását 10 évvel.

A hatóság – mivel a kérelmezett tíz éves határidő-hosszabbításra a jogszabályok nem adnak lehetőséget – három hónappal meghosszabbítja a teljesítési határidőt.

Tulajdonos további határidő hosszabbítást kér.

A hatóság további három hónappal meghosszabbítja a teljesítési határidőt.

Az érintett lakás Haszonélvezői kéri a hatóságot, hogy tekintsen el az udvari ablakok átalakításától, vagy tíz évvel hosszabbítsa meg a teljesítési határidőt. A hivatal a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja.

Az elutasítás ellen Haszonélvezők fellebbezést nyújtanak be a másodfokú hatósághoz, aki bekéri a teljes ügyiratot.

A hivatal a teljesítési határidő lejártát követően helyszíni szemlét tart és megállapítja, hogy az udvari ablakok szabályossá tétele nem történt meg.

A másodfokú hatóság megállapítja, hogy a teljesítési határidő további hosszabbítására vonatkozó kérelem elutasítása jogszerű volt.

2018

A közigazgatási eljárásokról szóló jogszabályok változása miatt a hivatal figyelmezteti Tulajdonost, hogy a kötelezés nem teljesítése miatt az eljárás végrehajtási szakaszba kerül, melyet az adóhatóság fogyanatosít.

Tulajdonos bejelenti, hogy az udvari ablakok szabályossá tétele megtörtént és kéri az eljárás megszüntetését. Mivel a kérelemben Tulajdonos új, a tulajdoni lapon szereplőtől eltérő lakcímet jelölt meg, a hatóság a lakcím-nyilvántartóhoz fordul.

A lakcím tisztázása után a hatóság helyszíni szemlén megállapítja, hogy az udvari ablakok szabályossá tétele nem történt meg, vagyis a szabályossá tételre vonatkozó bejelentés valótlan volt.

A hatóság elrendeli a végrehajtást és a közigazgatási eljárásokról szóló jogszabályok változásával a végrehajtási fázisban levő ügyet átteszi az adóhatósághoz.

Az adóhatóság megszünteti az eljárást arra hivatkozva, hogy Tulajdonos nyilatkozata alapján elvégezte a kötelezésben előírtakat.

2019

Az örökségvédelmi hatóság helyszíni bejárásán megállapítja, hogy Tulajdonos az utcai ablakok közül háromról lekasztotta az alsó ablakszárnyakat és felszerelte őket az udvari ablakok alsó része elé, ezzel a kötelezésben előírtak maradéktalanul nem teljesültek, és ismételten felhívja az adóhatóságot a végrehajtási eljárás lefolytatására.

Az adóhatóság ismét megszünteti az eljárást, mondván, hogy nem bírság beszédéről, hanem természetbeni munkáról van szó, melyet az örökségvédelmi hatóság hivatott elvégeztetni.

A hatóság megállapítja, hogy az utcai négy darab ablakról eltűntek a kifelé nyíló szárnyak, a homlokzat egysége ismét felbomlott, ezért levélben felhívja Tulajdonost az ablakszárnyak önkéntes visszahelyezésére.

A hatóság helyszíni szemlére hívja Tulajdonost, hogy ellenőrizze a kötelezésben foglaltak elvégzését.

Tulajdonos bejelenti, hogy az ablakok szabályossá tétele megtörtént és kéri erről hatósági bizonyítvány kiállítását.

Az örökségvédelmi hatóság helyszíni szemlén meggyőződik róla, hogy mind a négy darab utcai, mind a három darab udvari ablak esetében megtörtént a szabályossá tétel, a homlokzatok egységes képe helyreállt. Ezzel a hat éve húzódó, a legjelentősebb műemlék-helyreállításoknál sokkal több energiát felemésztő hatósági ügy lezárult...

A történet teljes egészében a képzelet szüleménye. A valósággal való bármilyen hasonlóság a véletlen műve (lehetne...).

Veöreös András

Beszámoló

a V4 Kulturális Örökség Szakmai Munkacsoport együttműködése keretében

2019. július 8 - 14 között megtartott „V4 Summer Academy” programjáról

Vezetői összefoglaló

2019-ben immár 10-ik alkalommal kerül sor a V4 „Heritage Academy” megrendezésére. A szokásos módon Krakkóban kezdődött a program, majd a rotációs gyakorlatnak megfelelően Csehország fogadta a résztvevőket: a helyszínlátogatási részében ez alkalommal a kiválasztott világörökségi „fő” helyszín Český Krumlov volt. Az oda vezető utazás keretében, ugyancsak szokás szerint, további világörökségi helyszínek: Kroměříž és Holešovice rövid meglátogatása is a program része volt.

A program¹ szervezését és lebonyolítását a krakkói Nemzetközi Kulturális Központ (MCK/ICC) végezte, részükről Dr Michał Wiśniewski és Marek Świdrak végig részt is vettek a Summer Academy teljes időtartama alatt. Az ICC jelenlegi igazgatója, Agata Wąsowska-Pawlik, illetve az intézményt alapító és negyedszázadon keresztül vezető elődje, Prof. Jacek Purchla szintén részt vettek a program egyes szakaszaiban. A csehországi vendéglátókat az illetékes Cseh Kulturális Minisztérium részéről Zuzana Jandlová, illetve a helyszín képviseltében Daniel Šnejd képviselte, ők ugyancsak végig jelen voltak a program teljes folyamatában. A český krumlovi szakaszban részt vett továbbá Petr Pavelec PhD, a České Budějovice-i regionális műemlékvédelmi intézet vezetője, majd Věra Kučova asszony is, aki a prágai központi műemlékvédelmi intézetben foglalkozik a világörökséggel összefüggő feladatokkal. A szlovák fél képviselőjében a program befejező részéhez csatlakozott L’ubica Pinčíková asszony, a Szlovák Köztársaság Műemlékvédelmi Hivatalában a világörökségi ügyekkel foglalkozó szakember, valamint a záróeseményen jelen volt e Hivatal igazgatója, Katarína Kosová asszony is. A magyar fél részéről (a hallgatókon kívül) Dr. Fejérdy Tamás, az ICOMOS MNB tiszteletbeli elnöke vett részt a program egészében, úgy is, mint a Summer Academy programjaiban a korábbi alkalmakkor is meghívott tutorként közreműködő szakember.

Az eredeti elgondolásnak megfelelően ez alkalommal is 5-4 résztvevőt fogadtak a V4 országokból, azaz összesen mintegy 20 résztvevővel, valamint a tutorok részvételével² valósult meg a program, amelynek a finanszírozását – az előző évekkel megegyező módon – az ICC-n keresztül a lengyel fél biztosította (a csehországi programrész esetében is! A résztvevőket tehát kizárólag a Krakkóba utazás és az onnan hazautazás költsége terhelte).

Az országonkénti résztvevő „fiatal szakember” kiválasztását az adott országok kiküldő szervezetei végezték – az ICC együttműködő partnereként.

Az idei képzés, elsősorban Český Krumlov példáján keresztül, a világörökségi helyszínek és a turizmus viszonyával, e viszonyból következő kihívásokkal és lehetséges kezelési megoldásokkal foglalkozott. Az elméleti megközelítéshez kapcsolódó gyakorlati munka, a hallgatói workshopok ugyancsak ezt a témát dolgozták fel – Český Krumlov esete kapcsán megfogalmazott kérdésekre keresve a lehetséges válasz(ok)at. A résztvevők egybehangzó véleménye szerint a jól megszervezett, jó hangulatú program elérte a képzési célját, és, nem utolsósorban, hozzájárult a V4 országok fiatal szakemberei közötti személyes és szakmai kapcsolatok erősítéséhez is.

Köszönet illeti az ICC-t a 10-ik V4 Summer Academy megszervezéséért és magas színvonalú, sikeres lebonyolításáért, akárcsak az ebben együttműködő csehországi partnereket – intézményeket és személyeket egyaránt.

¹ A Summer Academy Programját az 1. sz. melléklet tartalmazza

² A résztvevők névsorát az 2. sz. melléklet tartalmazza

Ami pedig a folytatást illeti: 2020-ban Szlovákia, 2021-ben Magyarország lesz az éves „Summer Academy” helyszíni szakmai programjának a helyszíne. Szlovákia az idei rendezvény végén már jelezte is a jövő évi helyszíneket: Lőcse (Levoča) és Szepes-váralja (Spišské Podhradie) lesz a program központjában. Célszerű már most megkezdeni a szükséges előkészületeket magyar részről is. Mivel a korábbi alkalmakkor³ még nem szerepelt a pécsi világörökségi helyszín, – egy esetleges budapesti „megálló” után – egy ottani program megszervezése lehet esedékes.

Részletes beszámoló

A résztvevők érkezése és egybegyűjtése a már hagyományos szervezési technikával történt: az **első napi** büfé-ebédnél, az ICC-nak a Fő téren található – Rynek Główny 25. székházában.

A **Jacek Purchla professzor**, az ICC alapító igazgatója **által megtartott első előadás** Krakkó város (1978 óta világörökségi elismerésben részesült) örökségéről nagyszerű bevezetése volt a Summer Academy egyhetes programjának. Átfogó szemlélettel szolt e csodálatos városnak az identitását formáló alkotásokról, eseményekről és személyekről, érzékeltetve ezzel az „örökség” egységes mivoltát: az anyagiasult és az úgynevezett szellemi örökség elválaszthatatlan összekapcsolódását.

Az ezt az előadást követő, a hallgatóság számára szervezett **vezetett szakmai városnézés** az előadás szerves folytatásaként ismertette meg – értelemszerűen csak nagy vonalakban és csak egyes részleteiben – a város épített örökségének atmoszféráját, egyben arra is lehetőséget nyújtva, hogy a csoport tagjai saját maguk is láthassák-érezhessék a Krakkót elárasztó nemzetközi (tömeg) turizmus jelenlétét és bizonyos hatásait.

A krakkói belváros számos kiváló éttermei közül kiválasztott helyszínen (Miód Malina Restaurant, Grodzka 40 St) elfogyasztott **közös vacsora** sem csak az étkezésről szolt – a program részeként járult hozzá az itt és most először találkozó résztvevők kapcsolatépítéséhez. Ezt, a minden étkezés esetében is érvényes funkciót a továbbiakban nem is szükséges megemlíteni...

³ A korábbi V4 Nyári egyetemi helyszínek felsorolását a 3. sz. melléklet tartalmazza

A program második napjának – ugyancsak a megszokott rend szerint –

az elméleti előkészítő előadások alkották a délelőtti programját. A hallgatóság számára készített olvasókönyv (reader) szakmai tartalmát is nagyrészt kitöltő háttér-anyagokra is támaszkodó előadásában Fejérdy Tamás a „világörökségi helyszínek kezelésének és fenntarthatóságának kérdései” címmel tartott előadást. Ezt követően a korábbiaktól eltérően egy hallgató, Mária Švačová Šofranková (a Szlovák Műemléki Hivatal részéről) tartott bőséges képanyaggal illusztrált ismertetést a „Szlovákiai kastélyok és várak kezelése” címmel.

Az ebéd utáni program a Wavel Vár és a Wavel Katedrális helyszínlátogatásával indult, majd a városháza új szárnyában (Wyspiański Pavilion) a városvezetésben a kultúrával és turizmussal foglalkozó vezetővel való találkozással folytatódott. Robert Piaskowski érdekes és lendületes ismertetésében mutatta be a várost az által „felügyelt” területekkel kapcsolatosan érő kihívásokat, és az általuk keresett-bevezetett, vagy bevezetni szándékozott projekteket, programokat.

A nap végén – szerencsés program-találkozás eredményeként – a Summer Academy résztvevő részesei lehettek az ICC legújabb, az észak-macedón fővárossal, Szkopjéval foglalkozó kiállítását megnyitó ünnepségnek. A kiállítást a megnyitókör szokásos látogatói tömeg mellett nem volt könnyű megtekinteni, de megérte – érdekes és tanulságos volt ennek a minden tekintetben sokszínű, az emlékeztető 1963-as földrengés sújtotta, majd (részben nemzetközi támogatással) ismét magára találó, egy „fiatal”, nemrég önállóvá vált ország fővárosának a történetére, értékeire rátekinteni.

A program harmadik napja – a helyváltoztatás, az utazás napja volt.

Természetesen ezen a napon sem csak utaztak: bőséges szakmai tartalom is gazdagította a résztvevőket. A Krakkóból Český Krumlov-ba tartó busz-út nemcsak kilométerben kifejezve hosszú, de a csehországi szakaszt jellemző útépitések sokasága miatt időben is igencsak elhúzódó volt, ezért is jól jött a megállás az első szakmai állomásnál, az ugyancsak UNESCO világörökségi elismerést (1998) kapott **Kroměříž-i helyszín meglátogatása**. Az úgynevezett „virágos kert” (Floral Garden), valamint az Érseki palota és az ahhoz tartozó nagyszerű park valóban kiemelkedő értékű örökségi javak. („The gardens and castle of Kroměříž are an exceptionally complete and well-preserved example of a European Baroque princely residence and its gardens” – írja róluk az UNESCO világörökségi honlapján olvasható rövid ismertetés). Az itteni kezelési feladatok értelemszerűen sajátosak, amennyiben az ilyen mennyiségű élő elemmel rendelkező helyszínek esetében a folyamatok kezelése talán még hangsúlyosabb, mint általában. A látogatás alapján azt lehetett tapasztalni, hogy jól szervezett kezelés-működtetésről van szó, jól képzett és igencsak elkötelezett szakemberek által megvalósítva. Bár az „eredeti” állapothoz képest ez esetben is történtek – kisebb részben akár jelentősnek is ítéltető – változtatások (pl. a Virágos Kert meghatározó épülete, a nyári lak (Summer house) esetében, az együttes hitelességéhez és integritásához nem férhet kétség. Az állami tulajdonban lévő helyszínek kezelése jól működik, e helyszínnél a turizmus (még) nem jelent olyan kihívást, amit ne lehetne „hagyományos” szervezési-kezelési eszközökkel megoldani. Bizonyos parkrészek (pl. egykori vízfelületek) rehabilitációja azért még várat magára – már ha egyáltalán valóban cél, hogy megvalósítsák. A „hiteles cseh knédli és sör” ebéd után megtekintett érseki kastély hatalmas komplexuma és nagyszerű gyűjteménye, történeti vonatkozásai miatt is figyelemre méltó – ehhez képes alig kap figyelmet a város történeti városközpontja, amely pedig szintén értékes együttes, mind városszerkezetét, mind további egyedi műemlékeit tekintve.

A nap végére a „V4 Világörökségi kezelési Summer Academy” csapata megérkezett Český Krumlovba, ahol a vár területén a Norvég Alap támogatásával helyreállított egykori istálló épület és bővítése (később rendőrségi raktár, utóbb funkció nélküli épület) lett a szállás és a további program helyszíne. Az új Tanulmányi Központ (Study Centre) funkció nagyon eltalált új hasznosítása ennek a korábban gazdasági-kiszolgáló rendeltetésű, nem hivalkodó, de azért színvonalasan kialakított

épületnek. Az emeleti lakóegységek akár hosszabb (önellátó jellegű) kutatói jelenlétet is lehetővé tesznek, a földszinti „oszlopos terek” (egykori istálló állások) pedig a közösségi, illetve rendezvényi funkciókat fogadják be, gyakorlatilag a város szívében, mindjárt a várkastély bejáratánál. Ebben a csodálatos morfológiai adottságú városban, mármint a városközpontban minden közel, gyalogos (séta) távolságra van – így az ezt a hosszú napot lezáró vacsora helyszínéül szolgáló Švejk vendéglő is csak néhány lépésre a Tanulmányi Központtól.

A negyedik nap a konkrét „tanulmányi helyszín” ismertetésével és megtekintésével indult. A Csehországi Műemléki Intézet regionális hivatala részéről annak vezetője, Petr Pavelec, Ph.D., és a Český Krumlovval foglalkozó munkatársa, Ing. Daniel Šnejd, illetve a helyi kastély felelős kezelője, PhDr. Pavel Slavko tartottak rövid bevezetőt. Ezt követően Slavko úr vezetésével került sor a kastélylátogatásra, amelynek során nemcsak a jelentős értékeket tekinthettünk meg, hanem személyesen élményként szembesülni lehetett a műemléki együttesre nehezedő hatalmas turisztikai nyomással is, amely elsősorban ázsiai turisták nagyszámú egyidejű jelenlétével írható le. Český Krumlovot, mint turisztikai célpontot, turisztikai csomag-utak részeként kiejánlott „terméket” látogatják pl. a Bécsből Prágába utazó ázsiai (koreai, japán, kínai, és, a helyi szakemberek szerint várhatóan erősödő számban indiai) turisták. A város emblemikus lát képe a Moldva folyó meanderei között emelkedő várral gyakorlatilag mással nem helyettesíthető látványként jeleníti meg a távoli látogatók számára elérendő, számukra egzotikus szépségű célpontot. A tömegturizmus útvonalától jogosan elzárt, amúgy pedig méltán világhírű *barokk színház* terébe is betekinthettünk.

Egy „kötelező” kilátó teraszocskánál (ahol sorban állnak a turisták, hogy fényképezhessék a várost a kanyargó folyóval) tartott ismertetés után egyénileg meg lehetett tekinteni a kertet, benne az ICOMOS és az UNESCO világörökség bizottsága által évek óta erősen kifogásolt szabadtéri színpaddal, ahol ez alkalommal éppen filmet forgattak, így csak távolabbról volt látható. A közelgő eső miatt gyorsított ütemű kertlátogatást ebéd, majd városközpont és a kolostor-együttes vezetett meglátogatása követte. A turisták állandó-fokozott jelenléte az egész nappali időszakban fennáll, szinte folyamként özönlenek a nem túl sok belvárosi utcán, a fő látványosságok felé. A városközpont emiatt bekövetkező elnéptelenedése egyre erősebb, az gyakorlatilag szinte kiürül, és a turistákat célzó szolgáltatások (szállás, vendéglátás, szuvenir boltok) maradnak, s esetleg még néhány kiállító tér. Ehhez képest üdítő oázisnak tűnt a kolostor-együttes, amelynek a mostani, új rendeltetése nagyrészt egy nem túl régen megvalósított restaurálási-rehabilitációs program eredményeként jött létre. A ferencesek, klarisszák és a beginák (?) egymás melletti, egy közösen használt templomhoz kapcsolódó kolostor együttese korábban elvesztette a hitéleti funkcióját, és részben művészeti oktatás, részben viszont az üres, pusztuló állapot lett a sorsa. Ezen fordított az említett rehabilitációs program, amely ma sokféle közösségi – rekreációs, oktatási stb. funkciót kínál, elsősorban a városközpontból amúgy kiszorulóban lévő lakosoknak, de az csendesebb, kontemplatívabb időtöltésre (kertben üldögélés) vágyó látogatóknak is.

A délután második felében először az egyik helyi polgármester-helyettes, Mgr. Martin Hák előadása részletezte tovább a várost érő kihívásokat, elsősorban ő is turizmussal foglalkozott. Értékelte annak munkahelyteremtő és megtartó hatását is, de a negatív hatásokról is beszélt, amelyek elsősorban a csak néhány órára ideérkező tömegturista invázió nyomán lépnek fel. E jelenség kezelésére már tettek lépéseket – például a buszparkolás nemrég bevezetett, regisztrációhoz és időhöz kötött megoldásával.

Az előadást követően a hallgatók két csoportra osztásával felkészültünk a két meghatározott témával elkülönülten foglalkozó műhelymunkára (workshop). Ezeket a témákat bevezető előadások következtek:

1) „A Český Krumlov-i turisztikai terhelés szétosztásának lehetőségei, a Dél-Csehországi régió tömegturizmust befogadó kapacitásának figyelembevételével” témában Mgr. Petr Pavelec, a regionális műemlékvédelmi intézet igazgatója, és a

2) „Český Krumlov úgynevezett „igényes látogatói” jellemzőinek meghatározása” (kimondatlanul, de nyilván szemben a tömegturizmus mennyiségi jellemzőivel) témában az előadók Ing. Daniel Šnejd, és a helyi turisztikai szakértő, Jan Papež, a Csehországi Utazási Ügynökségek Egyesületének alelnöke tartott előadást. Az utóbbi szándékosan provokatív hangvétellel és tartalommal, rámutatva arra, hogy mennyire nehéz egy már „bejáratott” helyszínről másik helyszín(ek) felé is irányítani a turista-folyamot. Ezzel mintegy reagált is a korábbi előadásban elhangzott felvetésre, hogy például a közelinek mondható, ugyancsak világörökségi helyszín, és bűbájos történeti város, Telč milyen mértékben tehermentesíthetné Český Krumlovot.

Az elhangzott előadásokból eléggé egyértelműen egy ellentmondásos helyzet rajzolódott ki, nevezetesen abban a tekintetben, hogy a Český Krumlovot elárasztó, a terhelhetőségének határait feszegető (esetleg már azt túl is lépő) turisztikai terhelés megléte ellenére is legalább három szinten továbbra is folyamatosan erős marketing üzenetet, „meghívót” küldenek a világnak: elsősorban is a turizmus generálta bevételek miatt. Ez a három szint a város maga, a regionális ügynökség és, nem utolsósorban, az állami tulajdon műemlékek kezelését és működtetését intéző központi intézmény, egyfajta „nemzeti műemlékgondnokság” funkcióban (Národní památkový ústav = National Heritage Institute = Nemzeti Örökség Intézete) és annak regionális alközpontja. (Hozzátehetjük, hogy az UNESCO világörökségi cím már önmagában is erős turisztikai marketingnek számít).

Ennek az ellentmondásnak a feloldása, a különböző szintek összehangolt együttműködése kulcskérdés, amely nélkül a kialakult helyzet és az annak súlyosbodására utaló folyamatok kezelése biztosan nem lehetséges.

A megadott két témában a csoportmunka megkezdésére már nem igazán maradt idő, ezen a napon lényegében csak annyi történt, hogy a csoportösszetétel meghatározásával megkezdődhetett az adott tematikával kapcsolatos (előkészítő) gondolkodás.

A Summer Academy **ötödik napja** egy másik, közeli világörökségi helyszín, a „népi barokk falu”: Holašovice meglátogatásával kezdődött. A falusi települések, a népi, azaz hagyományos helyi építészeti (vernakuláris) műemlékek, műemléki együttesek sajátosságai erőteljesen eltérnek a városiaktól, s ez ebben az esetben is így van. Az 1998-ban világörökségi jegyzékbe felvett település sajátos története – az alapítástól a második világháborút követő népességcseréig, és az óta – az egyedi vonások mellett általánosítható tanulságokkal is szolgál. A kezelhető mennyiségű odalátogatókban az a kép alakulhat ki, hogy – legalábbis egyelőre – a falu élete kiegyensúlyozott, igaz, már nem annyira történeti falusi gazdálkodás, hanem egyfajta alvó-lakóhely jelleggel. Sajátos jelenségként találkozhattunk a „Holašovice-i Stonehenge” (!) projekt helyszínén egyfajta ezoterikus-kreativitással, amennyiben a tulajdonos, fejlesztő és működtető hölgy a faluba látogatóknak „spirituális” élményt is kínál. Ennek a tartalmáról alighanem minden elmond, hogy Miki egér és a Kisvakond (igen, a cseh vakondos mesék Krtek-je) szobrai egyéb hasonló médiasztárok és kő-körök társaságában szemlélhetők... Szerencsére annyira elkülönülten a falutól, hogy annak hiteles és integráns arculatát nem befolyásolja. A helyi polgármester később csatlakozott csoportunkhoz (miután zuhogó esőben sikerült a kerthelyiségi ponyvák alatt ülni az amúgy ízletes ebéd után), a kis múzeumot is magába foglaló látogató-központot már az ő vezetésével tekintettük meg. Szimpatikus, kreatív módon ismertetik meg a fiatalokkal, gyerekekkel a helyi építészeti és egyéb értékeket, e tekintetben akár példa értékűnek is nevezhető, amit bemutatott.

A délutáni program, már ismét Český Krumlovban, két helyszínnel, két érdekes projekttel ismertetett meg. Az Egon Schiele Art Centrumban a Kateřina Šedá által a Velencei Biennále egyik korábbi alkalmára készített, úgynevezett „UNES-CO⁴ project” folyamatáról láthattunk részletes kiállítást. A projekt – jellegzetes cseh iróniával – azt tűzte ki célul és valósította meg, hogy a turizmus nyomása miatt elnéptelenedő óvárosban legyenek (néhány hónapos időtartamra, de mégis) *fizetett lakók*, akiknek az volt a feladata, hogy a normál, mindennapi élet jelenségeit, cselekedeteit jelenítsék meg az utcákon és tereken. Talán nem kell nagyon csodálkozni azon, hogy valódi helyi lakosok enyhén szólva vegyes érzelmekkel viszonyultak a programhoz – amely program ugyan nem oldott meg gyakorlatilag semmit sem, de figyelemfelhívásnak kétségtelenül szellemes volt.

Visszatérve a Tanulmányi Központba, két további – részben már a korábbi helyszínlátogatásokkal összefüggő – előadás hangzott el: Ing. Kateřina Slavíková és egy alpolgármester, Bc. Ivo Janoušek részéről, A Český Krumlov-i kolostorok revitalizációja és kezelése – jelentős kulturális műemlékek hasznosítása a régió oktatási és kulturális fejlesztésére” címmel. Ezt követően pedig egy nagyon fontosnak ígérkező előadásra került sor: Ing. Dalibor Pituch – e Kezelési Terv készítője – mutatta be Český Krumlov új kezelési tervét, különös tekintettel a turizmus-managementre. Az érdekes, de meglehetősen kapkodva elmondott előadásból sajnos túl sok információt nem nyert a hallgatóság, és ezen az sem segített, hogy utána elvileg tanulmányozni lehetett volna a Kezelési Terv kivonatának cseh nyelvű anyagát...

Ami viszont emlékezetessé tette mégis az e délutáni programot, az a két helyi lakos (két hölgy) amúgy előre betervezett közreműködése volt: ők voltak a „civiliek”, a „nép hangja”. Stanislava Konvalinková és a programban már addig is (kiváló) tolmácként közreműködő Eva Pardoe elsősorban az óváros kiürülését nehezményezték, és hangsúlyosan rámutattak arra, hogy mennyire fontos, hogy ne nőjön tovább a turistákat kiszolgáló infrastruktúra. Azaz például NE adjon el a város magán-fejlesztőnek a tulajdonában lévő épületet szálloda céljára, hanem abban inkább olyan közösségi célzatú (pl. művészeti-oktatási) intézményt alakítson ki, amely még a belvárosból már kiszorult lakosokat is visszacsalogatja. Általában: a helyi lakosok érdekei kapjanak prioritást a turizmus kiszolgálásával szemben – mi másra használja a város turizmusból származó, nem jelentéktelen bevételeit, ha nem a helyi lakosok életminőségének (nem csak technikai értelemben vett) javítására?

Ezt követően megtörtént a két külön csoportban elvégendő workshop-munka első lépése, amely (legalábbis az első témával foglalkozó csoportban) egy általános brain-storminget jelentett. Ennek alapján, a másnapi folytatás és érdemi munka előkészítéseként Fejérdy Tamás egy összefoglaló vázlatot állított össze, amely ppt formában segítette a további közös munkát, amelyet érdemben természetesen a hallgatók végeztek el – amire azonban már csak a következő napon kerülhetett sor.

A program **hatodik napja** (szombat) azonnal intenzív csoportmunkával kezdődött, és ez a munka aztán megállás nélkül folytatódott, az ebéd utánra a programban szereplő „szabadidőt” is felemésztve. A munka során hasznos eszmecsere bontakozott ki és felelős gondolatok fogalmazódtak meg (bizonyára mindkét csoportban, e beszámoló alapját az 1. sz. csoport tapasztalatai adják). A végül a délutáni ünnepélyes prezentáción bemutatott „dolgozatok” is jól megmutatták, hogy a rendelkezésre álló irreálisan rövid idő is alatt milyen színvonalas eredményt sikerült elérni, másrészt azt is, hogy technikai és gyakorlati okokból a két feltett kérdés ugyan külön is értelmezhető, de azért szorosan, szinte elválaszthatatlanul összefüggenek, kölcsönhatásban vannak egymással.

[A workshop munkák eredményeként megszületett prezentációk anyagát hamarosan megkapjuk a lengyel szervezőktől].

⁴ Az UNES-CO szó, ebben az elválasztott formában állítólag egy cseh szójáték az UNESCO szóval, és kb. annyit jelent, „ameddig bírja”, vagy valami hasonlót.

A prezentációk nagy sikert arattak, és ezt követte a résztvevő hallgatók számára a V4 Summer Academy diplomák ünnepélyes átadása. Bár ezek nem olyan értelemben vett bizonyítványok, amelyek a továbbiakban egyfajta hozzáadott jogosítványt jelentenének, mégis: nagyon értékes dokumentumai egy sikeres és eredményes nemzetközi szakmai-tanulmányi együttműködésnek, kétségtelenül gazdagítva a résztvevők tudását, tapasztalatait.

Összesítve:

A V4 Summer Academy a tizedik alkalommal is színvonalasan és eredményesen teljesítette a feladatát. Köszönet illeti ezért elsősorban a Szervezőket, a krakkói ICC Vezetőit – Agata Wąsowska-Pawlik igazgató asszonyt és Jacek Purchla emeritus igazgatót és Munkatársaikat: Dr Michał Wiśniewskit és Marek Świdrakot; a csehországi szervezőket és lebonyolítókat, különös tekintettel a helyi szakemberek – elsősorban Daniel Šnejd, Petr Pavelec és Zuzana Jandlová munkájára. Hálával és köszönettel gondolunk valamennyi Kollégára, akik a különböző helyszíneken fogadták és nagy szakmai elkötelezettséggel és lelkesedéssel avatták be az ismeretekbe a Summer Academy résztvevőit. Köszönet illeti a szlovák és lengyel tutor kollégákat, közreműködőket. A program szervezése, zökkenőmentes lebonyolítása ugyan e tizedik alkalommal már rutin feladatnak látszhat, de tudjuk, hogy egyáltalán nem az – elismerés és köszönet érte a lengyel és a cseh közreműködő Kollégáknak, s külön köszönet Lengyelország Kormányának a program finanszírozási háttérének biztosításáért! Ugyancsak köszönet illeti a V4 országok felelős Intézményeit és Munkatársaikat a résztvevők kiválasztása és kiküldése terén végzett munkáért. A múlt értékeinek megőrzése, a jelen és a jövő szakembereinek képzése és kapcsolataik kiépítése tekintetében rendkívül fontos, hogy V4 országok együttműködése ezen a területen is folyamatos, eredményes, gyümölcsöző legyen.

Végül, de egyáltalán nem utolsósorban elismerés – és valamennyi tutor nevében kifejezett köszönet – illeti a HALLGATÓKAT, akik az elejétől a végéig változatlan odaadással és lelkesedéssel, fáradságot nem kímélve vettek részt a programban. Túlzás nélkül állítható, egyben nagy büszkeséggel és örömmel tölt el, hogy ebben a tekintetben a magyar résztvevők átlagon felüli teljesítményt nyújtottak – magas szintű szakmai és nyelvi felkészültségről, érdeklődésről és kreatív közreműködési készségről téve tanúságot.

Dr. Fejérdy Tamás

The V4 Heritage Academy

Management of the UNESCO World Heritage Cultural Sites in Visegrad Countries

10th edition: 8th -14th July 2019 Krakow – Český Krumlov

Programme:

8th July: Monday

Morning: Arrival of the participants, hotel Campanile, Świętego Tomasza 34, 31-023 Krakow

14.00-15.00: ICC Seat (Krakow, Rynek Główny 25): lunch

15.00-15.15: ICC Seat: Welcome addresses, organisational meeting

15.15-16.00: ICC Seat: Opening lecture, Prof. Dr. Jacek Purchla, Krakow history memory identity tourism

16.00-19.00: Guided tour to the city of Krakow

19.00: Dinner, Miód Malina Restaurant, Grodzka 40 St.

9th July: Tuesday

08:00-08:15: Introduction, Dr. Michał Wiśniewski, ICC

08.15-10.15: Dr. Tamas Fejerdy (ICOMOS Hungary):

Management and sustainability issues at World Heritage properties;

10.15-10.45: Coffee break

10.45-12.00: Ms. Mária Švačová Šofranková (Monument Board of the Slovak Republic): The management of castles and manor houses in Slovakia;

12.00-13.00: ICC Seat: lunch

13.00-13.30: Guided walk toward the Wawel Castle

13.30-15.00: Visit to the Wawel Castle interiors, meeting with Magdalena Ozga and Sabina Potaczek, representatives of the State Wawel Royal Castle – State Art Collection

15.00-15.30: Visit to the Wawel Cathedral

15.30-16.00: Guided walk toward Wyspiański Pavilion

16.00-17.30: Meeting with Robert Piaskowski, Plenipotentiary of the Mayor of the City of Krakow for Culture, Wyspiański Pavilion.

17.30-18.00: Guided tour toward the ICC Seat

18.00-19.30: Opening of the exhibition entitled Skopje. City, Architecture and Art of Solidarity

19.30: Dinner, Chimera Restaurant, Św. Anny 3

10th July: Wednesday

08.00 – 11.00: Departure to Kroměříž

11.00 – 12.30: Visit to the Flower Garden

12.45 – 13.30: Lunch, Restaurant Slavia (<https://www.restaurantslavia.cz/jidelni-a-napojovy-listek/>)

13.45 – 14.45: Short Visit to the Archbishop's castle

14.45 – 18.30: Departure to Český Krumlov

18.30 – 19:00: Arrival to Český Krumlov and Checking in the Study Centre (accommodation) in Český Krumlov

19.00: Dinner Švejk Restaurant, Český Krumlov,

11^{ve} July: Thursday

08.30 – 09.30: Introductory information, setting the tasks for the workshops and dividing participants into two groups (two topics) Mgr. Petr Pavelec, Ph.D., Ing. Daniel Šnejd

09.30 – 10.15: PhDr. Pavel Slavko: Management of castle area and redistribution of mass tourism

10.15 – 10.30: Coffee break (Study Center)

10.30 – 12.30: Visit to the castle area

12.30 – 13.30: Lunch, Švejk Restaurant Český Krumlov

13.30 – 14.30: Visit to Český Krumlov city centre, Ing. Daniel Šnejd

14.30 – 16.00: Visit to the Monasteries of Český Krumlov

16.15 – 16.45: Meeting with one Vice Mayor of Český Krumlov, Mgr. Martin Hák

17.00 – 17.15: Coffee break (Study Center)

17.15 – 19.30: Workshop no. 1 (Study Centre), introducing workshop topics:

1) Redistribution of mass tourism in Český Krumlov, potential of South Bohemia Region for redistribution of mass tourism, Lecturer: Mgr. Petr Pavelec

2) Characteristics of the so-called "Serious Clientele" appropriate for Č. Krumlov, Lecturer: Ing. Daniel Šnejd, Guest speaker: Jan Papež: Vice-Chairman, Association of Czech Travel Agencies

20.00 – 21.00: Dinner, Pivovar Eggenberg

12th July: Friday

08.00: Departure to Holašovice

09.00 – 11.00: Visit to the information centre, museum Farm Yard, sightseeing of village centre

11.00 – 11.30: Meeting with the Mayor of Holašovice

12.00 – 13.00: Lunch in Holašovice, Holašovická hospoda

13.00 – 14.00: Return to Český Krumlov

14.15 – 15.30: Visit to Egon Schiele Art Centrum for presentation of Kateřina Šedá's:

UNESCO project outputs and discussion about absence of "normal" life in locations with heavy tourist traffic

15.30 – 15.45: Coffee break (Study Center)

15:45 – 19:00 Workshop no. 2 (Study Centre), Ing. Kateřina Slavíková,

Bc. Ivo Janoušek: Revitalization project and management of Český Krumlov Monasteries – Using the significant cultural monument for the development of culture and education in the region

Ing. Dalibor Pituch: Presentation of new Management Plan of Český Krumlov with focus on management of tourism, discussion with insiders Stanislava Konvalinková and Eva Pardoe

19.00 – 20.00: Dinner, Švejk Restaurant Český Krumlov

13th July: Saturday

09.00 – 11.00: Workshop no. 3 (work in two groups, Study Centre) work in groups and completion of participants' projects (Ing. arch. Věra Kučová)

11.00 – 12.30: Lunch, Švejk restaurant Český Krumlov

12.30 – 16.30: Free time

16.30 – 18.00: Final presentation of participants' projects

18.00 – 19.00: Handing-in certificates of participation, closing ceremony

19.00: Dinner, Depo Pub

14th July: Sunday

09.00: Departure from Český Krumlov

Krakkó, a Wawel

kép forrása: https://farm8.static.flickr.com/7458/11160351255_18bbdb6d4c_b.jpg

List of participants:

Czech Republic:

Mr. Robert Gaja, The National Heritage Institute, Prague
Mr. Křištof Milan, The National Heritage Institute, Pardubice
Mr. Jiří Neubert, The National Heritage Institute, Telč
Ms. Jana Richterová, The National Heritage Institute, Locket

Hungary:

Ms. Eszter Bognar, World Heritage Affairs Unit of the Prime Minister's Office
Ms. Eszter Győző
Ms. Zsófia Jauernik, The Municipality of the City of Budapest, Architectural Heritage Section
Ms. Anna Krähling
Mr. Zoltan Tamas Ujfalusi

Poland:

Ms. Karolina Echaust, PHD student in Ethnology & Anthropology Poznań University/The National Museum of Agriculture & Agricultural Food Industry, Szreniawa
Ms. Marta Galewska, The Heritage Interpretation Centre, Museum of Warsaw
Ms. Judyta Jerzyk, Polish National Commission for UNESCO
Ms. Karolina Nowak, Veritas Arte Conservation & Restoration of Monuments and Works of Art, Kraków
Ms. Ewa Pietraszek, Karta Centre Foundation, Warsaw
Ms. Anna Ziemelewska, Museum of King Jan III's Palace at Wilanów, Warsaw

Slovakia:

Ms. Lucia Babejová, The Municipality of the City of Levoča
Ms. Alena Krendželakova, The Municipality of Spisske Podhradie Town
Mr. Peter Lesnak, Regional Monuments Board, Prešov
Monitoring of the WHS Levoča
Ms. Mária Švačová Šofranková, Regional Monuments Board, Košice
Monitoring of the WHS Zehra & Spis Castle
Ms. Lubica Vinicenkova, Regional Monuments Board, Prešov

List of tutors:

Czech Republic:

Ing. Zuzana Jandlová, Ministry of Culture of the Czech Republic, Department of Foreign Affairs

Ing. arch. Věra Kučová, National Heritage Institute (NPÚ)

Mr. Petr Pavelec, Ph.D., National Heritage Institute (NPÚ)

Ing. Daniel Šnejd, National Heritage Institute (NPÚ)

Ing. Dalibor Pituch, EUFC CZ s.r.o.

Mr. Pavel Slavko PhDr., Český Krumlov Castle

Hungary:

Dr. Tamás Fejérdy, ICOMOS Hungary, Budapest;

Poland:

Ms. Agata Wąsowska-Pawlik, ICC Director

Prof. Dr. Jacek Purchla, International Cultural Centre, Krakow;

Mr. Marek Świdrak, International Cultural Centre;

Dr. Michał Wiśniewski, International Cultural Centre, Krakow

Slovakia:

Dr. Katarína Kosová, Director General, Monuments Board of the Slovak Republic, Bratislava;

Ms. Lubica Pinčíkova, Monuments Board of the Slovak Republic, Bratislava

forrás: <http://hu.zooverresources.com/images/T1379697611726066W900H675/Cesky-Krumlov.jpg>

V4 Heritage Academy: Az UNESCO világörökségi kulturális helyszíneinek kezelése a Visegrádi országokban

A nemzetközi nyári képzési programot a kulturális örökség védelmét és megőrzését biztosító kezelő szervezetek személyzetének, valamint a kulturális intézményeknek és az örökség védelmével foglalkozó nem kormányzati intézményeknek szánják. Elsődleges célja tapasztalatok és bevált gyakorlatok megosztása az UNESCO világörökségi részeinek kezelése és megőrzése terén. Az ideit megelőzően kilenc alkalommal szervezték meg az UNESCO világörökségi helyszínek kezelésének kérdései témakörben, Csehországban, Lengyelországban, a Szlovák Köztársaságban és Magyarországon.

A tanfolyamot a kulturális örökség szakértői testületének iránymutatása alapján a krakkói ICC szervezi és bonyolítja le. A Testületben részt vesznek: a visegrádi országok kulturális (illetve más, illetékes) minisztériumainak képviselői. A projektben a Lengyelországot képviselő ICC állandó partnerei: a Cseh Köztársaság Kulturális Minisztériuma, a Szlovák Köztársaság Műemléki Hivatal, valamint a Magyar Miniszterelnöki Hivatal Világörökség-ügyekkel foglalkozó egysége.

Az eddig megvalósult nyári egyetemi (Summer Academy) programok:

10 . 2019 Krakkó – Csehország, Český Krumlov

09. 2018 Krakkó – Lengyelország, Szilézia – Świdnica

.....2017 Krakkó – Világörökség Ifjúsági Fórum – Varsó, Krakkó (a Summer Academy helyett és időpontjában az UNESCO Világörökség Bizottság üléséhez kapcsolódó rendezvény)

08. 2016 Krakkó – Magyarország –Pannonhalma

07. 2015 Krakkó – Szlovákia – Selmecebánya

06. 2014 Krakkó – Csehország – Telč

05. 2013 Krakkó – Lengyelország – Kalwaria Zebrzydowska

04. 2012 Krakkó – Magyarország – Tokaj, Hortobágy

03. 2011 Krakkó – Szlovákia – Lőcse

02. 2010 Krakkó – Csehország – Olmütz

01. 2009 Krakkó – Lengyelország – Krakkó

Krakkó, Wawel

Krakkó, Wawel

Kiállításmegnyitó

Kiállításmegnyitó

Kroměříž, a Virágos Kert

Kroměříž, a Virágos Kert

Kroměříž, a Virágos Kert

Kroměříž, a Virágos Kert

Kroměříž, a Virágos Kert

Kroměříž, a Virágos Kert

Kroměříž, a hercegérseki palota

Kroměříž, a hercegérseki palota

A Tanulmányi Központ előadótermében

A Český Krumlov-i várkastélyban

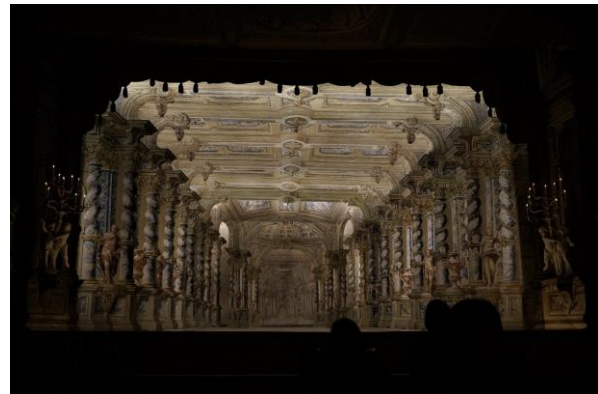
A Český Krumlov-i várkastélyban

A Český Krumlov-i várkastélyban

Český Krumlov – látkép

Český Krumlov – barokk színház

Český Krumlov – a kastélykertben

Český Krumlov – a kastélykertben

Český Krumlov – látkép turistákkal

Český Krumlov – „danse macabre” a ferences kolostor tetőterében

Holašovice - vernakuláris barokk világörökség

Holašovice - vernakuláris barokk világörökség

Workshop - #1 tematikus csoport

Workshop - #1 tematikus csoport

Workshop - #1 tematikus csoport

Workshop - #1 tematikus csoport

Prezentáció - #1 tematikus csoport

Prezentáció - #1 tematikus csoport

Podmaniczky-díjak 2019

A Város-és Faluvédők Szövetsége (Hungaria Nostra) - mint 1982 óta minden évben - 2019-ben is átadta a Podmaniczky-díjakat.

A díjakat minden évben az Országos Találkozó és Szakmai Konferencia alkalmával adják át mindazon magánszemélyeknek és közösségeknek, akik foglalkozásuktól, munkahelyi kötelezettségüktől függetlenül, vagy azt jelentősen túlteljesítve a legtöbbet tették épített és természeti környezetünk, kulturális örökségünk értékeinek megismertetése, védelme érdekében.

Az idei Podmaniczky-díjak átadására 2019. július 26-án került sor ünnepélyes keretek között a Szövetség XXXVIII. Országos Találkozásán és Szakmai Konferenciáján, Debrecenben, a Kőlcsey központ Báltermében tartott ünnepi fogadás keretében. A díjakat Ráday Mihály, a Szövetség elnöke adta át. (Képek: <https://haon.hu/galeria/kiosztottak-a-podmaniczky-dijakat-debrecenben/36>)

A díjazottak:

Reiner Ferencné Marika (Debrecen)

Reiner Ferencné Marika 2002-ben került kapcsolatba a Debreceni Városvédő és -szépítő Egyesülettel. Azóta rengeteget segített rendezvényeik előkészítésében, helytörténeti kutatásokat végzett, levéltárban anyagokat bányászott elő, előadásokat tartott. Idegenvezetőként rendszeresen dolgozott nekik, de díjazást sohasem fogadott el. Sőt, saját pénzből áldozott a szükséges eszközök előteremtésére, fénymásolásokra, egyebekre. Még bérelt „raktárak” tetőfelújításának költségét is felajánlotta. Hihetetlenül tevékeny, ötletgazdag, és ami ritka, ötleteit maga akarja megvalósítani, végigvinni. Több éve az elnökség tevékeny, nélkülözhetetlen tagja. Kezdeményezésére és közreműködésével újították fel a köztéri Fűvészkönyv szobrot.

Kertész Károly

Kertész Károly nyugalmazott könyvtárigazgató, az 1983-ban alakult Tapolcai Városszépítő Egyesület alapító- és vezetőségi tagja. Komoly érdemeket szerzett a Batsányi kultusz újraindításában és Tapolca helytörténetének kutatásában. A Tapolcai Életrajzi Lexikon adattára felbecsülhetetlen dokumentum gyűjtemény a település történetének feldolgozásához. Közel 100 szakmai és helytörténeti közlemény fűződik a nevéhez. Számos Tapolca történetével foglalkozó könyv szerzője, vagy szerkesztője.

Bódi Livia

Bódi Livia a Szombathelyi Szépítő Egyesület elnöke, a Város-és Faluvédők Szövetsége választmányi tagja. Elsősorban az ifjúság a városvédő munkába való integrálásával foglalkozik. Ennek érdekében alapította meg a helyi ifjúsági szervezetet, mely az elmúlt években szép eredményeket ért el a Város-és Faluvédők Szövetségének ifjúsági pályázatán. Külön érdeme, hogy a fiatalok bevonásával elkezdték és rendszeresen gondozzák a helyi Szent Márton temető sírjait. Tevékenyen részt vesz a város civil szervezeteinek munkájában, javaslataival és véleményeivel az egyesület és a város érdekeit szolgálja. Aktív, fáradhatatlan, fiatal kora ellenére a civil szférában mindenki megbecsülését kivívta.

Kazinczky Gyula

Kazinczky Gyula építész, 2006 és 2016 között a vésztői Pallasz Athéné Városvédő Egyesület elnöke. Sokrétű szervezőmunkája eredményeként készült el 2009-ben Vésztő közelében, a Békési úton a Kisvasúti emlékhely. A vésztői pályaudvaron is ismeretterjesztő táblákat és térképeket helyeztek el. Az általa vezetett városvédő egyesület, legnagyobb vállalkozása a 2015-ös Országos Városvédő Találkozó és Konferencia megrendezése volt. Ezen a találkozón a vésztői tagtársak Kazinczky Gyula vezetésével komoly összefogásról tettek tanúbizonyságot, soha ilyen kis lélekszámú településen nem rendeztek még országos találkozót. Kazinczky Gyula építészként sokat tesz nemcsak Vésztő, hanem egész Békés megye épített örökségének megőrzéséért. Építészeti munkáit a magas minőségű tervezés és a hagyomány tisztelet jellemzi.

Békássy Csaba

Békássy Csaba a Budapesti Városvédő Egyesület közlekedési csoportjának vezetője immár több mint két és fél évtizede. A városi közlekedéstől függetlenül is minden egyesületi ügyben készséggel áll rendelkezésre. Szívvel-lélekkel okította a fiatalokat, tetemes részt vállalt az ifjúsági vetélkedők szervezésében, lexikai ismereteivel lenyűgözte a várostörténetre fogékony kisebb, nagyobb gyerekcsapatokat. Számos rendezvényt, kiállítást is kezdeményezett. Lakóhelyén, Zuglóban majdnem 30 éve titkárként szervezi az örökségvédő, hagyományőrző és -teremtő egyesület, a Herminamező Polgári Köre-1990 munkáját. Több kötet szerkesztője, a Zuglói Füzetek sorozatban megjelent „Tömegközlekedésünk története” című könyv szerzője.

Balogh László

Balogh László debreceni helytörténeti kutató. Régóta kutatja, dokumentálja a közlekedési emlékeket. A témáról cikkeket, több könyvet írt, melyekből megismerhetjük ezeket a műszaki értékeket. Felfigyelt arra, hogy a Debreceni Közlekedési Vállalat Zrt. telepén régi, egyedi járművek találhatók, melyek jobb sorsra érdemesek. Alapos felmérés és dokumentálás után kezdeményezte ezeknek az 1920-as évektől gyártott járműveknek a védettség alá helyezést, felújítását, nosztalgia járatokban történő újrahasznosítását. Balogh László feldolgozta Debrecen régi és jelenlegi utcanéveit. Munkája felhasználásával készült el a város hivatalos utcanév katasztere. Ismeretterjesztő előadásain helytörténeti érdekességekről számol be, amelyeket tudományos alapossggal kutat és ír le. Fiát is „megfertőzte” ezzel a kutatási, értékmentési szenvedéllyel, aki történész hallgatóként már önálló munkákat végez ezen a területen.

Puha Titusz

Puha Titusz évtizedek óta aktívan dolgozik építészeti örökségünk értékeinek dokumentálása, megismertetése érdekében. Különösen tevékeny a szecessziós városok, épületek fotózásában. Az ő javaslatára és több éves szervezésének eredményeként valósult meg a szecesszió világnapja, ami mára nemzetközi eseménnyé vált. Meghatározó szerepe volt annak a rendszernek a kidolgozásában, melynek jóvoltából a szecessziós épületek a világ bármely pontján megtalálhatók lettek GPS-alkalmazás segítségével. Számos előadást tartott, bemutatva a stílus jegyében fogant hazai és a távoli alkotásokat egyaránt. A Budapesti Városvédő Egyesület fotócsapatában részt vett a helyileg védett épületek fotózásában, levéltári adatainak kutatásában, valamint rendszeres szereplője a városvédő fotókiállításoknak.

Nagy Lajos

Nagy Lajos a Kisújszállási Városvédő és -Szépítő Egyesület alelnöke, 2003-ban lépett be a Városvédő és -Szépítő Egyesületbe, melynek 2004-től folyamatosan alelnöke. Ötleteivel, pályázataival, kétkezi munkájával számtalan alkalommal vesz részt Kisújszállás értékeink megőrzésében, vagy újak teremtésében. Rendszeres szervezője, szereplője, ha kell levezetője a városvédők által szervezett rendezvényeknek. Meghonosította az egyesületen belül a pályázati „pénzforrás-szerzési” gyakorlatot és segítette tagjaikat abban, hogy maguk is eredményes pályázatírókká váljanak. Aktív részese, szerkesztője, számos, helytörténeti kiadványnak. Kisújszállás értékeinek megóvásáért, teremtéséért folytatott fáradhatatlan munkájáért Nagy Lajos a Kisújszállási Városvédő és -Szépítő Egyesület alelnöke méltó a Podmaniczky díjra.

Dr. Ostorharics-Horváth György

Dr. Ostorharics-Horváth György főorvos a dénesfai Cziráky-kastély történelmi falai között a kapuvári kórház dénesfai pszichiátriai osztályát már több mint harminc éve vezeti. Jelentős kezdeményező szerepe volt abban, hogy felújították a Cziráky-kastélyt. Hitvallása szerint a helyreállítással kialakított kulturált körülmények és az általuk gondosan kezelt park a sok különleges növényvel lehetővé teszi, hogy az osztályon kiváló munkát végezzenek munkatársai.

Nagy Attila

Nagy Attila építész, a budapesti Wekerle Társaskör Egyesület Építész Klubjának meghatározó alakja. Fáradhatatlanul dolgozik a kertváros szakszerű helyreállításáért. Elkötelezett wekerleiként részt vesz minden Wekerleteleppel kapcsolatos terv vitájában, szakmai véleményezésében. A telep minden épülettípusának telepen belüli építéstörténetét feldolgozta. Valamennyi telek beépítés vizsgálatával a típusépületek átalakulásait, változatait a kertváros történetének tükrében tanulmányozta-tanulmányozta. Forrásértékű ismereteit a Társaskör újságjában, térképeken, a típusépületeket bemutató kötetekben tette közzé. Önzetlen munkájának célja, hogy a Wekerle értékeinek fennmaradása érdekében segítse a tulajdonosokat, a tervezőket épületeik szakszerű megújulásában.

Dr. Kéri Gáspár

Dr. Kéri Gáspár főorvos, az Érmellék Turisztikai Társaság elnöke fogász, szájsebész főorvos. Gálospetriben nagyapja házat visszavásárolva, Érszalacson egy összedőlt zsellérházat megvéve, újjáépítve létesített tájházat. A Gálospetri központjában lévő Tájház 2010, az Érszalacsi Magyar Tájház 2011 óta fogadja a látogatókat. Gálospetriben megvette a romos egykori Dráveczky-kúriát is, elkezdődött a helyreállítása. Több száz érmelléki pince nyilvántartásba vételét követően Kántor Anna műemlékes építéssel közösen adták ki 2009-ben Az érmelléki szőlőművelés építészeti és tárgyi emlékeinek védelme című könyvet. Az érmelléki sásból, hasított fából készített népi bútorokból, asztalokból, székekből álló gyűjteményét Erdély és Magyarország számos múzeumában bemutatták. Állandó kiállítóhelyet Ottomány község biztosított számára, a helyreállított, volt Komáromi-kúriában.

Hernyák László

Állami közhivatalnokot ritkán szoktak díjazni a városvédők, azonban az elmúlt néhány év műemlékes szakembereinek kálváriái tükrében más lett a helyzet. Az átszervezések következtében nagyon sok szakember feladta, nyugdíjba ment, elbocsájtották, kilépett és már csak kevesen vannak abból a gárdából, akik igazán szívügyüknek tekintik az épített örökség védelmét. A megmaradottaknak sokszor ellehetetlenített körülmények között kell dolgozniuk, ezért tisztelet és megbecsülés jár a kitartóknak. Ezért kapja 2019-ben a Podmaniczky-díjat Hernyák László műemléki felügyelő.

Veöreös András

Veöreös András építész, műemlékvédelmi szakmérnök. A műemlékvédelem egyik legfontosabb szerepvállalója. Az a műemlékfelügyelő, akik közül már csak kevesen szolgálhatnak a klasszikus követelményeknek megfelelően. Ebben a tisztségében Győr-Moson-Sopron megyében rugalmas hozzáállásával példamutatóan szolgálja a programok megvalósulását mindig szem előtt tartva a műemlékvédelmi szakmai követelményeket. A felügyeleti munka mellett a győri Széchenyi István Egyetem Építészettörténeti és Városépítési Tanszékének egyetemi docenseként az építészhallgatókat oktatja építészettörténetre. Tudományos munkája mellett az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának főtitkára. A műemlékvédelem sokoldalú egyénisége, aki a gyakorlattól, a kutatásig, a civil szakmai munkáig meghatározó szerepet vállal értékeink megőrzése érdekében.

A kitüntetetteknek ezúton is gratulálunk!

"LEHETŐSÉGEK ÉS MÓDSZEREK A MŰEMLEKEKBEN REJLŐ ÉRTÉKEK HELYREÁLLÍTÁSÁRA"

Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem
Noszvaj, 2019. június 27 – július 03.

Összegzés...

... következik most, állítólag a nyári egyetem tapasztalatairól, legalábbis a nyomtatott programban az a záró blokk főcíme. Igaz, ebben a blokkban még van két másik tétel – diplomaosztás és díszvacsora is, nyilván azokkal lesz majd teljes az összegzés. Mivel azonban ahányan vagyunk, valószínűleg annyiféle tapasztalatot szereztünk az elmúlt néhány nap során, ezért nem is annyira a tapasztalatokat, hanem a tanulságokat próbálnám meg összefoglalni, remélve, hogy azokban már sokkal inkább közös összetevőkkel találkozhatunk.

Hogy mindjárt a végén kezdjem, már megint nagyon jó volt, immár 49-ik alkalommal is, ez a Román Andrásról elnevezett, Noszvajon megtartott Egeri Műemlékvédelmi Nyári Egyetem. Ebben nyilván nem kis szerepe volt a megszokottan magas színvonalú, vendéglátó, sőt, vendég-kényeztető környezetnek, köszönet ezért Balogh Barinak és egész Csapatának!

És, még mindig nem a lényegről, de azért nem is lényegtelen körülményről szólva: az Égiek is kegyesek voltak hozzánk, mert annyira jó volt az idő, hogy az egyáltalán nem veszélyeztette a szabadtéri programjainkat, tanulmány-útjainkat, viszont, mintegy bónuszként, azt is támogatta, hogy a hallgatóság talán a megszokottnál is szívesebben választotta a temperált, azaz klimatizált előadótermet.

Mert, természetesen a lényeg mégis a tartalom, a program volt, központjában az ideai fő témával: „Lehetőségek és módszerek a műemlékekben rejlő értékek helyreállítására”.

Az ideai alkalommal is megisméltődött, egyfajta csodaként, hogy mire elkezdődött a Nyári Egyetem, addigra a program is összeállt úgy, ahogyan azt Kovács Erzsébet elgondolta, pontosabban: ahogyan összerakta és végül szívós munkával össze is hozta. Köszönjük szépen!

Nem titkolhatom, hogy ez a már-már „last minute” kibontakozás viszont emberfeletti erőfeszítést igényelt az – utolsó percig tartó – előkészítés és a magvalósítás terén, elsősorban és igen nagymértékben Béres-Pakulár Ibolyától. Ő az, aki képes volt ennek a lehetetlen küldetésnek a teljesítésére, így válhatott valósággá az a sok szép és jó, amit a programfüzet végső kiadásában szerepel. Nagyon szépen köszönjük Ibolyának! Az összefoglalásban még további szereplőkre is ki fogok térni, de végre tényleg essék szó a programról is.

A „győztes csapaton ne változtass” jó tanács analógiájára, annak az elvét követve, az idén is a korábbi években bevált struktúrát követte a program:

Indításként három bevezető előadást hallhattunk, köztük a Nyári Egyetem programjának megkezdése előtt a Möller István Emlékermét itt átvevő Bogusław Szmygin lengyel professzor gondolatébresztő előadását.

A második napon elhangzott 3+3 előadásról csak másoktól tudom, hogy igazán sajnálhatom, hogy – többé-kevésbé igazolt – távollétem miatt lemaradtam róluk. El is határoztam, hogy mire vizsgálni kellene a 49-ik nyári egyetem anyagából, addigra felvételtől meghallgatom ezeket az előadásokat is. Itt köszönöm meg Kovács Erzsébetnek, hogy le-elnökösködte ezt a napot, mégpedig minden bizonnyal oly módon, hogy az jobb volt, mint az eredeti.

Az ugyancsak hagyományos program-elemként sorra került „kötelező” egeri félnapos kirándulás ismét megmutatta, hogy még ennyi év után is érdemes volt azt a programba beilleszteni. Igaz, ebben a városlátogatásban voltak forró pillanatok, sőt, a pincét leszámítva leginkább csak azok voltak, de megérte, érdekes és tanulságos volt – bár a tanulságok nem mindegyike került a képzeletbeli mérleg pozitív oldalára. Értékek méltatlan kezelése, pontosabban: nem-kezelése mindig elgondolkodtató, és cselekvésre sarkalló. Ez akkor is így van, ha arra a bizonyos cselekvésre végül – és az esetek túlnyomó többségében – nem itt és most kerül sor.

A vasárnapi tanulmányi kirándulás első helyszíne, Mezőtárkány, az ottani egykori katonai kvártélyház megmentése, szóval a „Dévényi Projekt” is ilyen cselekvés lenyűgöző példája. Bár még inkább a kezdeti szakaszában van, a már megtett lépések, az elvégzett munka máris nagy tiszteletre és elismerésre méltó. Gratulálunk hozzá, és erőt, egészséget, kitartást – és a szükséges anyagi és emberi erőforrásokat kívánjuk Dévényi Tamáséknak!

Hortobágyról, utunk következő állomásáról viszont nem lehet röviden szólni, hiszen olyan nagy! Ezért nem ismétlem meg Tolnay Zsuzsi és Aradi Csaba értő és elkötelezett szavait, amelyek a vezetés során hangzottak el – de, kérem, hogy tartsák, tartsátok meg jó emlékeztetekben Őket és a Hortobágyot is. Számomra ismét bebizonyosodott, hogy mennyire nincs igazam. Mármost akkor, amikor azzal szoktam tréfálkozni, hogy lám, mi magyarok vagyunk a világ legügyesebb nemzete, hiszen a Hortobágy esetében el tudtuk érni, hogy a „semmi” felkerüljön az UNESCO világörökség listájára. Pedig... a Hortobágy tényleg nem semmi!

Következő állomásunkon, Hajdúböszörmény hőségétől ájult városában, Ficsor László jogi doktor volt műemléki-örökségi kalauzunk. Gondolom, remélem, nem vagyok egyedül azzal a véleményemmel, hogy bámulatosan jó guide-nek bizonyult. El is bámultunk rendszeren a városszerkezeten, a református templomon és a nem-skanzen tájházakon. Olyannyira, hogy elbámultuk az időt is, így Mezőkövesd Hadas településrészének megtekintéséről már le kellett mondanunk. Igazából annyira azért nem bántuk, hiszen nagy élmény volt a református templom tornyába felkapaszkodni, akárcsak az elkötelezett színészeket meghallgatni a Tájháznál. Talán nemcsak színészkedtek a lelkesedést, amit tapasztaltunk...

És: régi bölcsesség, „ha valamiről igazán, őszintén lemondasz, azt megkapod”: íme, mi is megkaptuk a képes és személyes ismertetést a mezőkövesdi Hadasról, Bari édesapja, Balogh úr „beugrása” révén. Igazi bennfentestől, igazi Matyótól... és csak azért nem használtam a bennszülött kifejezést, mert az ma nem pc. – first nations vagy les premieres nations járja ma már...

Ezzel a beszúrással felborult a beszámolóim időrendje, de sebj: visszatérek még az előadásokhoz, és, ígérem, nem felejtkezem meg a Hallgatók Fórumáról sem!

Kereken 10 esettanulmányról szóló előadást hallgathattunk meg, amelyeket néha már-már lélegzetvisszafojtva követtünk. Nagy-nagy köszönet minden előadónak, szólóknak és duetteknek egyaránt az alapos felkészülésért, és, ahogyan az az előadásokat követő megbeszéléseken is rendre előjött: gratulálunk a személyes munkájukhoz, amelyekről az előadások tanúskodtak.

Apropos: az előadások utáni kérdés-felelet szekciók minden képzeletemet felülmúlták, levezető elnökként igazán hálással köszönöm ezt a hallgatói aktivitást! Ezen a ponton térek rá – ahogyan már ígértem – a Hallgatói Fórumra. Tíz „kiselőadás” hangzott el, és azokat jól meg is beszéltük. Nekem legalábbis nagyon-nagyon hiányozna ez a program-elem a RAMNYE egészéből, ha nem lenne, ki kellene találni. De nem kell, mert szerencsére van. Köszönöm még egyszer az aktivitást! Aktivitásról esett szó, nos, ezen belül is ki kell emelnem egy résztvevőnk magasan kiemelkedő aktivitását: Gert Jan Luijendijk az a személy, akiről beszéltek! Ő nemcsak hogy tartott egy „betervezett” előadást, s továbbá két hallgatói fórum megszólalása is volt, hanem ráadásul még egy fakultatív előadást is tartott a „Monumentenwacht”-ról. Így hát kijelentem, hogy Gert Jan az abszolút aranyermese a 49-ik RAMNYE-nek. Igazán sajnálatos, hogy a valóságban ilyen elismerés nem létezik – ezért csak virtuálisan tudom átadni. Köszönjük Szépen!

Hogy azért valamennyire tényleg essék szó tanulságokról is, összeszedtem néhányat, bár félek, hogy ezek nem csak nekem tűnnek majd ismerősnek, ismétlésnek, hiszen legtöbbször ezeket ismétljük:

- vannak érvényes elvek és iránymutatások, de nincsenek receptek, minden eset az elvek egyedi ismeretekre és megfontolásokon alapuló alkalmazását igényli;
- befektetett munka, azaz elmélyült és áldozatos munka nélkül nincs minőségi eredmény, ráadásul;
- a jó és maradandó eredményhez a megfelelő időráfordítás és csapatmunka fontosabb, mint a pénz, de
- bizony a pénzre is szükség van, és nagy előny, ha annak forrása is elkötelezett az értékek megőrzésében és méltó használatában; és
- továbbra is igaz, hogy a gyakorta igen nagy erőfeszítéssel elért nagyszerű eredmények fenntartása nehezebb, főleg ha nem sikerülne megfelelő rendeltetést és egyértelmű felelősségi helyzetet létrehozni.

De a legnagyobb tanulság mégiscsak az, hogy minden erőfeszítésnek van értelme, mert azok nélkül, a gyakorta rejtetten, de mégis: létező értékek megtartása nélkül sokkal szegényebbek lennénk mi, és főleg az utánunk következő generációk...

Befejezésül a már elhangzott köszöneteket megismételve – Erzs, Ibolya, Előadók, Házigazdáink – néhány további köszönet itt a végén: tudatosan, azért, hogy ha már az eddig elhangzottakat el is felejtettétek volna, ez maradjon meg. Tehát nagy köszönet a bennünket a Városban kalauzoló egri Kollégáknak: Botos Juditnak, Deli Györgynek és Fodor Lászlónak, valamint a tolmácsoknak, Rózsának és Csabának, így velük azért sokkal jobban megértettük egymást, és, végén csattan az ostor, tehát következzen egy „szolgálati közlemény”:

Nagy köszönet a TIT Bugát Pál Egyesületnek, az ICOMOS MNB hagyományos partnerének a RAMNYE ügyekben – személyesen Bodó Péternek és Bartos Ilonának.

Köszönjük még egyszer a szervezésben és lebonyolításban közreműködő valamennyi kedves személynek a napi gondoskodást!

Ez volt tehát a 49-ik kiadása a változó nevű és helyszínű Műemlékvédelmi Nyári Egyetemnek, mindenkinek köszönjük a részvételt, határainkon innen- és túlról – és, mivel a Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem időben sem ismer határokat, viszontlátásra jövőre, ugyanitt, a jubileumi, 50-ik nyári egyetemen, ugyancsak határainkon innen és túlról!

Fejérdy Tamás
a 49. Román András
Műemlékvédelmi Nyári Egyetem elnöke

ÚJ LEHETŐSÉGEK ÉS MÓDSZEREK A MŰEMLEKEKBEN REJLŐ ÉRTÉKEK HELYREÁLLÍTÁSÁRA

Beszámoló a 49. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetemről
2019. június 27. – július 3.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága egyik legfontosabb feladatának tekinti a szakemberek továbbképzését, naprakész ismereteik bővítését. E feladat megvalósítását szolgálta az idén immár 49-ik alkalommal megrendezett Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem, amely itthon és külföldön széles körben ismert és elismert szakmai továbbképzés és nemzetközi fórum a műemlékekkel foglalkozó szakemberek számára és egyedülálló jelentőséggel bír nemcsak a hazai, hanem nemzetközi műemlékvédelemben is.

Ebben az évben a műemlékekben rejlő érték megőrzésének komplex, sokszereplős feladatait a változások elemzéséből kiindulva, a legújabb tudományos eredményekre támaszkodva taglaltuk. Széleskörű nemzetközi kitekintéssel mutattuk be az értékek feltárásának új módszereit, a megőrzés elméleti hátterét, napjaink tudományos, technikai eredményein nyugvó gyakorlati feladatait. Elemeztük a társadalmi és gazdasági igények folyamatos változásának hatásait, a kihívásokat, valamint az érdekeltek együttműködését szolgáló módszereket, eszközöket is. A megoldások megismerését hazai és külföldi esettanulmányok sora segítette. A témaköröket történeti és társadalmi környezetbe ágyazva mutattuk be. A műemlékekben rejlő értékek értő, szakszerű megőrzésének céljait és megoldásait, kreatív hasznosításuk feladatait kiváló hazai és külföldi előadók közreműködése biztosította.

A nyári egyetem programjának nemzetközi dimenzióját fejezi ki, hogy *az előadók hazánk és a régiónk országai mellett, Hollandiától Izraelig és Lengyelorszáig hét országot képviseltek.*

A nagytekintélyű hazai és külföldi szakemberek előadásai és közreműködése lehetővé tette a hallgatók számára, hogy megismerjék az örökség immanens értékeinek megőrzésével összefüggő feladatokat és kihívásokat. A tudományos program elméleti és a fogalmi kérdések tisztázása/bemutatása felől közelítve segítette az örökségi értékek megőrzésével összefüggő gyakorlati feladatok és megoldások elemzését megértését. A program biztosította az előadásokat követő nyílt és közvetlen szakmai eszmecsere lehetőségét, valamint a témához kapcsolódó látókörszélesítő tanulmányutak arányos ritmusának feltételeit is

Összesen tizenkilenc 40-45 perces előadás hangzott el. Ezek között volt elméleti, egy-egy szakterület helyzetének elemzését szolgáló összefoglaló előadás és a gyakorlatot bemutató esettanulmány is. A programot a témához kapcsolódó példák megismerését szolgáló egész napos és egy egri félnapos egri tanulmányi kirándulás egészítette ki és tette teljessé. A meglátogatott helyszíneket a témával foglalkozó szakemberek mutatták be, adott esetekben az önkormányzatok és intézmények együttműködésével és segítségével

Örvendetes, hogy az utóbbi időben egyre gyakrabban előfordul, hogy különösen a külföldi előadók saját témájuk bemutatása után és mellett hallgatókként is velünk maradván aktív részvételükkel segítik a nyári egyetemi műhelymunkát az adott téma minél szélesebb körű megvitatását.

Ezúttal sem maradt el a *hallgatók fóruma*. A fórum előadóit az előzetesen jelentkezők közül az általuk megadott témák alapján választottuk ki. A nagyszerű, estébe nyúló programot számos hozzászólás és kérdés kísérte. Összesen *tíz kiselőadás* - hazai, holland, romániai, példák sora bővítette a tapasztalatokat.

A 49. Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetemen *hiánytalanul megvalósított hatnapos programja* során az egyetemi követelményeknek megfelelően *tizenkilenc 40-45 perces úgynevezett nagy előadás (tizenegy hazai, hét külföldi és egy közös) hangzott el.* A programot úgy állítottuk össze, hogy az előadások után a hallgatók feltehesék kérdéseiket, mód nyíljon *hozzászólásokra* és adott esetben *vitákra* is. Örvendetes, hogy a résztvevők éltek is a lehetőséggel és minden előadás után szép számmal akadtak hozzászólók.

A nyári egyetem a műemlék helyreállításokban közreműködő szakemberek számára az élethosszig való tanulás keretében nyújt egyedülálló itthon és külföldön is elismert továbbképzési lehetőséget.

A résztvevők a szakmai paletta szinte minden területét reprezentálták. A nyári egyetem hallgatói hét országból érkeztek.

A nyári egyetemen a méltó helyszínt biztosító noszvaji Nomád Hotelben változó létszámban összesen hatvan szakember (hallgató és előadó) vett részt. A tanulmányi utak során az egyes helyszíneken összesen további tíz kolléga segítette a nyári egyetem programjának sikeres megvalósítását.

A MÉK akkreditációs bizottsága ebben az évben 9,5 pontot ítélte a továbbképzésben résztvevő szakembereknek. Változatlanul élnek a hazai és külföldi egyetemekkel, a régió országaiban működő örökségvédelmi intézményekkel és civil szervezetekkel kialakított kapcsolataink. Az illetékes tanszékek javaslata alapján fogadtuk a BME Építészettörténeti Tanszéke és a szakmérnöki képzés egy-egy arra érdemes hallgatóját, valamint a Képzőművészeti Egyetem egy frissen végzett restaurátorát. E mellett Román András ösztöndíjjal egy szakközépiskolai műszaki tanár is nyert kedvezményes részvételt. Új és nagy jelentőségű, hogy ebben az évben először a Magyar Építész Kamara Műemléki Tagozata támogatta egy frissen végzett építész részvételét a nyári egyetemen.

A nyári egyetem szakmai programjának kidolgozója, szervezője és lebonyolítója az ICOMOS MNB képviseletében Kovács Erzsébet építész, műemlékvédelmi szakmérnök, elnöke Fejérdy Tamás az ICOMOS tiszteletbeli elnöke volt. A tanfolyam technikai lebonyolítását ebben az évben is az ICOMOS MNB titkársága és a TIT Bugát Pál Egyesülete vállalta magára.

A jubileumi ötvenedik nyári egyetem tervezett dátuma: 2020. június 25 - július 1, tervezett témája: Múlt és jövő!

Kovács Erzsébet

A bakancsos turistától a Citrom-díjig

Gondolatok egy zempléni tanulmányút kapcsán

Kereken negyven esztendővel ezelőtt, 1979-ben forgatta a Magyar Televízió Rockenbauer Pál vezetésével a Másfélmillió lépés Magyarországon című filmet, mely a zempléni Nagy-Milictől a velemi Szent Vidig mutatja be hazánk természeti, néprajzi, történeti és kulturális kincseit. Mindezt az Országos Kéktúra útvonalát gyalogosan, bakancsos turistaként bejárva, végtelenül kis költségvetésű, ugyanakkor hatalmas emberi munkát befektetve tárja a közönség elé. A film első részében szerepel – több zempléni várral együtt – Füzér vára, mely az elmúlt években komoly építészeti-műemléki szakmai viták kereszttüzebe került. A Kéktúra napjainkban reneszánszát éli: a Magyar Természetjáró Szövetség jóvoltából a túraútvonal mentén szaporodnak a tájékoztató táblák, térképek, internetes applikációk. Ugyanakkor a filmben bemutatott táborozási mód, a teljes menetfelszereléssel végigjárt túra ma már nem divat, a hivatalos honlapon nem az olcsó sátorhelyeket, hanem jóval drágább panziókat, fogadókat és szállodákat hirdetik, a túrázók között elvétve találkozunk olyanokkal, akik az olcsóbb, de fizikailag megerőltetőbb és kényelmetlenebb formát választják a könnyedebb, kényelmesebb, kevesebb csomagot és vastagabb pénztárcát igénylő túrával szemben. És – tapasztalataink alapján – még ennél is több olyan turista van, aki célzottan, egy-egy helyszínt keres csak fel, lehetőleg gépkocsival minél jobban megközelítve azt.

Ezt a kis kitérőt azért tartottuk fontosnak, mert talán magyarázatot adhat azokra a jelenségekre, amelyek következtében a füzéri vár Citrom-díjat kapott 2017-ben. A vár helyreállításának különlegességét az adja, hogy teljesen ellentétes véleményeket váltott ki a szakmából: a Miniszterelnökségtől Pro Architektura-, az ICOMOS-tól Citrom-díjat kapott. Válaszlépésként Füzér Önkormányzata megalapította a Savanyú a szőlő-díjat és átadta az ICOMOS-nak. A vár és további zempléni romok (Boldogkő, Regéc és Sárospatak várai, valamint a gönci pálos kolostor romjai) bejárásának tapasztalatai, illetve a díjak körüli sajtóvita cikkeinek újbóli elolvasása segít megérteni az egyes díjak adományozóinak különböző szempontjait és az ezek mögött megbúvó, műemlékeink sorsát is nagymértékben befolyásoló társadalmi jelenségeket.

A füzéri vár felújításának (a romok megóvásának? kiépítésének?) története száz évre nyúlik vissza, többször, többféle, egyre nagyobb léptékű beavatkozások történtek, melyeket ugyanaz a cél vezetett: az értékesnek ítélt maradványok megóvása és az értékek bemutatása.

Nem kétséges, hogy a felépített vár több tíz kilométeres körzetben vált a táj hangsúlyos, festői elemévé

Ugyanez a szándék jelenik meg negyven évvel ezelőtt az említett filmben is, ott azonban még nincs szó teljes felépítésről. Nem is lehet, hiszen a forgatáskor a kutatások még éppen csak megkezdődtek, azóta sokkal több információ áll rendelkezésre. Érdeemes egy kicsit kitérni arra, hogy az alapvetően turisztikai célú film hogyan mutatja be a műemlékes szempontokat. A film szakértője Dercsényi Balázs volt, többször hangzik el, hogy a műemlékek helyreállítása a helyi közösség kezdeményezésére, de a szakma bevonásával és segítségével történik. A keszthelyi ferences templom freskóinak helyreállításakor a restaurátor a hitelesség fontosságáról és a kiegészítésekkel kapcsolatos etikai felelősségről is beszél.

A vár bejárása során igényes, fa lapra nyomott, soknyelvű (a magyar és az angol fa lapon, a német, szlovák, lengyel viszont már csak laminált papíron) szöveges útmutatók kalauzolják a látogatót, ha nem vezetett túrán vesz részt. Ezen kívül az egyik teremben egy nagyméretű érintőképernyős kijelző segíti a tájékozódást, amely bemutatja a vár egyes (nagyobb) építési periódusait tömegmodellek segítségével és az egyes helyiségek berendezését a XVII. századi leltárak alapján a század első felének évtizedeiben.

A történeti leltárakból nyerhető információ mennyisége elegendő a különböző időfázisokat bemutató látványtervek és a rekonstrukciók alaprajzok elkészítéséhez, melyeket korszerű számítástechnikai eszközök segítségével ismerhet meg a látogató

A vár bemutatása egyértelműen ezt a korszakot célozza, erről van a legtöbb ismeretünk, és végül is ez volt a vár együttesének „kész” állapota, hiszen eddig építették-bővítették, majd az 1670-es években lerombolták.

A kiállítás a rendelkezésre álló kutatási eredmények maximális felhasználásával mutatja be a XVII. századi állapotokat. A leltárakból és az ásatásokból meg nem ismerhető részletek bemutatása analógiák alapján történik. A cél egyértelmű: a kutatások során megismert és rekonstruálható XVII. századi életmód korabeli környezetben, azaz történeti enteriőrökben való bemutatása.

Az egyik szobában a leltárak is olvashatók egy vaskos könyvvé összefűzve: bal oldalon az eredeti, jobb oldalon a nyomtatott betűkkel átírt, illetve mai nyelven megfogalmazott változat, tehát ha a turista veszi a fáradságot maga is végezhet forráskutatást, illetve ellenőrizheti a látottakat.

A kiállításban eredeti és olvasható formában egyaránt bemutatásra kerül a XVII. századi leltár, ami megalapozza a berendezés hitelességét

A történeti enteriőrök megőrzése (ha még megvan), illetve rekonstrukciója napjaink műemlékvédelmének egyik legfontosabb feladata. A belső tér, a hozzá tartozó padló- és falburkolatokkal, mennyezetekkel, ajtókkal, ablakokkal, díszítvényekkel, beépített berendezésekkel és mobiliákkal az épület (a műemlék) legsérülékenyebb része. Mint a füzéri leltárakból is kiderül, a belső terek sűrűn, mondhatni évtizedenként változtak, és bármilyen nagyobb átalakítás esetén az enteriőr esik először áldozatul. Különösen igaz ez a világi belső terekre, hiszen míg a liturgikus terek többé-kevésbé állandónak mondhatók, a lakóterek funkciója sűrűn változik, aminek kisebb-nagyobb átalakítás a következménye. Ennek következtében nagyon kevés történeti enteriőrünk maradt meg, azok is jobbra a XIX. századból. Barokk világi enteriőr néhány kastélyban található, középkori pedig – tudomásom szerint – egyáltalán nincs Magyarországon. És pont ennek a gyakori változásnak a következménye az, hogy rendkívül nehéz a belső tereket rekonstruálni, nagyon nehéz egy adott időpillanatban fennálló állapotról teljes képet alkotni. A füzéri vár esetében azonban éppen a XVII. század elejéről fennmaradt leltárak teszik lehetővé, hogy viszonylag pontos ismereteink legyenek az egyes terekről még akkor is, ha maga az épület – mint legfontosabb információforrás! – már nem áll rendelkezésre.

És talán pont itt mutatkoznak meg a kiépítés hiányosságai. A kutatási eredmények elegendőek a várat és történetét bemutató filmekben és rajzokon látható elméleti rekonstrukciós rajzok (tömegmodellek!) és a berendezést az egyes leltárak készítésének időpillanatában ábrázoló rekonstrukciós alaprajzok (1:100 lépték!) elkészítéséhez; ugyanakkor nem tartalmaznak – mert nem is tartalmazhatnak – elég információt egy 1:1 léptékű modell megépítéséhez. Az analógiákból gyűjtött információszerzés, és ez alapján rekonstrukció készítése bevett módszer a műemlék-helyreállítások során. A kérdés az, hogy az analógia milyen mélységben szolgáltat ismeretanyagot.

Füzéren az épület részleteinek (ajtók, ablakok, padlóburkolatok, felületképzések) anyaghasználata ugyan teljes mértékben megfelel a korabelinek, ugyanakkor a teljes (nagy kérdés, hogy hol húzzuk meg a határt a rekonstrukció és az új építészeti alkotás között?) rekonstrukció igénye már nem tud megvalósulni, mert az egyes elemek, ajtópántok, vasalatok csillagfejű csavarokkal vannak rögzítve, a megsérült vakolatból kikandikálnak a vakolaterősítő hálók, a termék korszerű világítása, mint történeti előkép nélküli elem megpróbál rejtetten megjelenni, de a kiforduló falsíkok mégis az enteriőrök részévé válnak.

A kilincs és a pipapánt historizál, de a csavaros rögzítés modern

Lehet mondani, hogy a Velencei karta már idejétmúlt, nem érvényes, ugyanakkor pont az ott megfogalmazott elvek következetes alkalmazásának hiánya okoz diszharmóniát a füzéri terekben. A történeti- és helyette a korszerű építészeti-építési megoldások alkalmazása közötti határt nem a kutatási eredmények, hanem technológiai, kivitelezési, vagy éppen adminisztratív (ma érvényben levő műszaki előírások) szempontok határozták meg. A külső homlokzatokon az eltérő felületképzés révén egyértelműen elválnak a régi és az új, de ez a fajta homlokzatképzés már nem látható az udvari oldalon, a történeti formák a belső terekben túlmennek a tényszerű ismereteken és analógiákra épülnek,

A külső homlokzaton a kanálhátas és a simított-sávozott vakolat között húzódik a didaktikai csík, de az enteriőrökben semmi sem utal arra, hogy hol a régi és az új határa. Tulajdonképpen minden úgy néz ki, mintha régi lenne, pedig minden új.

ugyanakkor ez az elv nem vonul végig következetesen az egész épületen, hiszen a tetőszerkezet és a tetőtérben kialakított tér egyértelműen mai felfogású – bár itt éppen a korszerű mérnöki szerkezet acél kapcsolóelemei kapnak soha nem volt történeti díszítőformát.

Modern tetőszerkezet historizáló stílusú mérnöki kötőelemekkel

Talán a kápolna tere az egyetlen, ahol a boltozati bordák eltolt elhelyezése – zseniális megoldásként – utal arra, hogy itt nem eredeti boltozatról, hanem a teret megidéző rekonstrukcióról van szó. A figyelmes szemlélő a boltozati festésről is meg tudja állapítani, hogy egy kortárs díszítőfestésről van szó, bár erre vonatkozó tájékoztatás a helyszínen nincs.

A kápolna rekonstruált boltozata. A bordák eltolt vissza(?)helyezése érzékelteti, hogy nem eredeti szerkezetről van szó, a mennyezeti festés a középkori színvilágot megidéző kortárs képzőművészeti alkotás

A legzavaróbb az, hogy a látogató nem látja a határt a régi és az új között. (Több látogató csodálkozott hangosan, hogy egy nyolcszáz éves várban vagyunk. Nem nyolcszáz, hanem nyolc!) Nem látja, mert nem láthatja. Sem a vár helyreállításáról szóló kiadványban, sem a kiállításban – egyetlen felvillantott filmkockán kívül – semmi sem utal arra, hogy mi az, ami megmaradt és mi az, amit a XX-XXI. század tett hozzá az épülethez, vagyis nagyon hiányzik a – magán az épületen, vagy akár nyomtatott ismertetőben vagy a vetített bemutatóban megjelenített – „didaktikai csík”.

Ugyanakkor a vár fogadóépülete tömegével utal az egykor itt állott félnyeregvetős épületekre és felidézi a kaputorony lehetséges formáját, de részletmegoldásaiban, homlokzatképzésével – vagyis azokon a helyeken, ahol a történeti ismeretek hiányoznak – kortárs építészeti eszközöket használ.

A fogadóépület tömegével utal a történeti épületekre, de részleteit tekintve ugyanakkor kortárs, szép épület is egyben

Végigjárva a Zemplén (az ország) várait azt tapasztaljuk, hogy a kiépítés nem egyedül Füzér esetében jelenik meg igényként. A környékbeli várak közül a továbbépítés Boldogkő esetében a legvisszafogottabb. A tornyok és a palotaszárny tömegének rekonstrukciója ráfalazás nélkül, ellebegtetett tetőkkel történt, így a vár sziluettje visszaidézi az eredeti (ebben az esetben értsük ez alatt a XVII. századi, lerombolás előtti) állapotot. A tereket még a XX. század második felének elvei szerint alakították ki, a történetiséget alulbordás vasbeton födém idézi meg a történeti enteriőrre vonatkozó információk hiányosságait is érzékeltetve. Az újabb hozzátoldások révén alakult ki a nagy üvegfalal megnyitott tetőtér és a vízszintes üvegfelülettel határolt lépcsőház az északi, háromszög alaprajzú toronyban.

Boldogkő vára

Regéc esetében már továbbmegy a kiépítés: itt már felépült egy téglalap alaprajzú torony a füzériekhez hasonló módon megalkotott enteriőrökkel, kívülről azonban vakolatlanul, így jobban illeszkedve a vár – még feltárás alatt levő – rom jellegéhez.

Regéc újjáépített öregtornya

Végül nézzünk meg egy műemléki szempontból teljesen hiteles romemléket, a gönci pálos kolostor romjait. A templom és szentély falai párkánymagasságig állnak, a kolostorból gyakorlatilag semmi sem látszik. Rengeteg faragott kő van beépítve és hever szerteszéjjel, az egészre ránőve az erdő, igazán festői hely.

Gönc, pálos kolostor. Hiteles, autentikus – de vajon állni fog-e harminc év múlva?

Valamilyen szintű gondozás látszik, a templomtérben a fű le van kaszálva, maga a rom a növényzettől meg van tisztítva. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy ennek a konzerválására senki sem költ, hasznosítás pedig végképp szóba sem jöhet. A Telkibányától való három és fél kilométeres távolság még a lélektani határon belül van, tehát viszonylag sokan (a látogatószám nyilvánvalóan töredéke a kiépített, infrastruktúrával ellátott várakénak) keresik fel kirándulás, esetleg zarándoklat céljából. De ezek a bakancsos turisták nem hoznak annyi pénzt, hogy érdemes legyen nekik romot konzerválni, pláne nem műsort csinálni. Az épület sorsa a csendes pusztulás a maga hitelességében...

Kanyarodjunk vissza a turistákhoz. Kemping, sátorhely egyedül Bózsván van a Zemplén belsejében, a bakancsos turisták által megfizethető szálláshely alig, de ilyen igény is kevés akad. Ugyanakkor Telkibányán van legalább három-négy szállodai szintű szálláshely, egész nyáron teltházzal üzemelnek, pedig három és félszer kerülnek többbe, mint egy egyszerű falusi szálláshely Pustafaluban. Talán itt a magyarázat a füzéri (típusú) várépítésre, vagy legalábbis annak társadalmi alapjára: a kirándulás, a turizmus ma már messze nem arról szól, hogy értékeket (hazánkat) ismerjünk meg, nem az a lényeg, hogy jó levegőn legyünk, lássuk a természetet, nem az a fontos, hogy családok, baráti társaságok együtt legyenek – tulajdonképpen nem is a turista a fontos, hanem a szolgáltató, aki a turizmusból akar megélni, rövid távon minél nagyobb profitot szerezni. A turista pedig még a szabadságán is rohan, vagy lusta és kényelmes, és inkább fizet három és félszer annyit a szállásért csak hogy kapjon reggelit, meg legyen egy minimedence, és inkább fizet sokezer forintos belépőt egy várromba ha kap érte műsort (mindegy, hogy milyen színvonalon – és ebbe most beleérthetjük a vár látványát is) és nem kell hozzá gyalogolnia, hanem a vár alatti fizető parkolóból szépen besétál a kapun – Füzéren még azt is elmesélheti, hogy nagyot túrázott, mert tényleg kell egy kis hegymászás a felső várig. És utána a vár lábánál nagyot eszik az étteremben, megint csak tízszer annyit, mintha szendvicset hozott volna magával és a beletett munka helyett megpróbálja pénzért megvásárolni az élményt. Közben érdemi információt nem kapott sem történelemből, sem művészettörténetből, sem földrajzból, de nem is kell neki, nincs is ideje rá, hogy befogadja. Szóval ez egy társadalmi jelenség: gyorsan élményt szerezni. A szolgáltatóipar pedig remekül él (olykor visszaél...) a lehetőséggel, és azt ad el a turistának, amit csak tud. (A várjátékok színteréül szolgáló művár mellett érdemes megemlíteni, hogy Vizsolyban a Fő utcán a templomhoz kapcsolódó látogatóközpont előtti ötven méteres(!) szakaszon fizető parkoló van, Sárospatakon pedig a családi szinten nyolcezer forintos belépődíjon kívül fejenként száz forint mosdóhasználati díjat szednek.) Szóval a turista fizet, hogy élményhez jusson, a piac pedig kínálja az élményt, ha kell, a műemlék rom felépítésével. Hogy nagyobb élményt ad-e a kiépített vár, mint a rom, azt pedig mindenki maga tudja eldönteni. A turisztikai kiadványok alapján melleleg Boldogkő kiépítetlen várában szintén gazdag program várja az ide látogatókat.

Teljes mértékben egyet értünk azzal, hogy hazánk történelmének kutatása, széles körben való megismertetése segíti az identitásunk megerősödését és hosszú távon az egészséges társadalom megőrzését szolgálja. Történelmünknek tárgyi bizonyítékai pedig éppen a műemlékek, melyek anyagban való megőrzése nagymértékben járul hozzá a fenti cél eléréséhez. Kétségtelen az is, hogy az elnéptelenedő falvak továbbélésének az egyik legkézenfekvőbb alapja a turisztikai vonzerő növelése – ahol erre lehetőség kínálkozik. Ugyanakkor kérdés, hogy a középkori váraink valóban csak ilyen mértékű kiépítés esetén tudják betölteni történelmi ismeretközvetítő, illetve turisztikai vonzerőt jelentő szerepüket? A regéci vár újonnan felépített tornyának zárt belső tereiben teljesen általános, a XVII. századi életmódot tablókön bemutató – egyébként érdekes és információgazdag – kiállítás tekinthető meg, mely közvetlenül nem kötődik a helyhez, bárhol, akár magában a romos épületben is bemutatható lenne, egyáltalán nem igényelte tehát a történelmi terek rekonstrukcióját, és a torony által betöltött kilátó szerep sem tette feltétlenül szükségessé az ilyen mértékű, még kevésbé az ilyen építészeti kialakítású kiépítést.

Összegzésképpen azt mondhatjuk, hogy teljesen érthető a Füzéri vár Pro Architectura-díjjal való jutalmazása, ami a történelmi helyiségleltárakon alapuló, történelmi enteriőrök bemutatását célzó kiépítést díjazta; de érthető a Citrom-díj is, amely a turisztikai vonzerő-növelést a materiális műemléki értékek megőrzése fölé helyező ingatlanfejlesztésnek szolt. Abban pedig csak reménykedni tudunk, hogy a turisták újra bakancsot húznak és a pénzért könnyen megvehető élmények helyett a maradandó élményt nyújtó mélyebb értékek felé fordulnak, ezzel is segítve műemlékeink autentikus megőrzését.

Veöreös András

Források:

Saját bejárások tapasztalatai. 2019 július
Buzás Gergely: Citrom és savanyú szőlő. <https://archeologia.hu>. Letöltés ideje: 2019 augusztus
Élő vár Zemplénben. A füzéri felsővár fejlesztése. Füzéri Várgondnokság. 2015
Füzér felső várnak kiépítése. A Citrom-díj indokolása. www.icomos.hu. Letöltés ideje: 2019 augusztus
Guzsik Tamás: A pálos rend építészete a középkori Magyarországon. Mikes Kiadó. Budapest. 2003
Másfélmillió lépés Magyarországon. Az MTV filmje. 1987
Palla Melinda – Sikter Péter: Boldogkő vára. Boldogkőváraljai Községi Önkormányzat. 2019
Rudolf Mihály: Egy díj margójára. www.epiteszforum.hu. Letöltés ideje: 2019 augusztus
Savanyú a szőlő vagy töpörödik a citrom? Az ICOMOS MNB nyilatkozata. www.icomos.hu. Letöltés ideje: 2019 augusztus
www.kektura.hu. Letöltés ideje: 2019 augusztus

Felhívás a 2020-as tagdíj rendezésére

Kedves Tagtársaink!

Az ICOMOS párizsi központi iroda kérésének megfelelően ezúton is szeretnénk Önöket emlékeztetni, hogy a jövő évi, 2020-as tagdíjakat idén ősszel kell rendezni,

a 2020. évi Tagdíjbefizetések határideje: 2019. október 31.

Csak befizetett tagdíj után készítteti el a párizsi központunk az egyéni és intézményi/jogi tagok részére a 2020-as Nemzetközi ICOMOS Tagsági Kártyákat, ezért javasoljuk hogy lehetőség szerint mielőbb, de legkésőbb a megadott határidőig rendezzék jövő évi tagdíjukat hogy kártyáikat mielőbb kézhez vehessék.

Tagdíjak összege

Tagdíjaink tavaly óta nem változtak, a 3/2015 Közgyűlési határozat alapján 2016. január 1-től tagdíjaink az alábbi összegekben lettek megállapítva:

- Intézményi/jogi tagok részére 78.000 Ft/év
- Egyéni tagok részére 16.000 Ft /év
- Egyéni tagok 30 éves korig* (junior kategória) 8.000 Ft /év (50%-os kedvezmény)
*(a tagdíjbefizetésre vonatkozó évben betöltött 30-ik életév még junior kategória)
- Pártoló tagok részére 6.500 Ft/év

Befizetési határidő: A 2020-ra vonatkozó tagdíjak befizetésének határideje: **2019. október 31.**

A befizetéseket elsősorban

- **közvetlen banki átutalással** javasoljuk rendezni az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület **OTP Banknál vezetett 11705008-20498803 számú számlájára,**

de természetesen továbbra is mód van

- sárga csekken történő befizetésre (**kérésre** postázzuk a csekket, kérjük ilyen irányú igényüket telefonon vagy írásban/e-mailen jelezzék Titkárságunknak!)

Mindkét esetben kérjük a **közlemény** rovatban feltüntetni a **tag/tagok nevét,** és hogy **2020-as tagdíj.**

A központi tagnyilvántartást is kezelő párizsi Gilles Nourissier központi adatbázisban szereplő, és tagsági kártyájuk kiállításához elengedhetetlen adatok naprakészen tartása miatt ezennel ismételten kérjük, és előre is köszönjük, hogy **név, lakcím, e-mail-cím, telefonszám adataikban beállt változásokról haladéktalanul tájékoztassák a Titkárságot!**

Együttműködésüket és figyelmességüket előre is köszönjük!

Keller Annamária és Béres-Pakulár Ibolya
ICOMOS Titkárság

Felhívások és közelgő, előjegyezhető programok:

Köztérmegeújítási Nívódíj 2019

A Magyar Urbanisztikai Társaság és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület meghirdeti a Köztérmegeújítási Nívódíj 2019 pályázatot. A Nívódíjat az arra érdemesnek talált megújult közterek nyilvános pályázat keretében nyerhetik el.

A **pályázat beadási határideje 2019. szeptember 20.** 12:00 óra, munkanapokon 10.00 és 14.00 óra között a MUT Titkárságán (1094 Budapest, Liliom u. 48.).

Részletes információ, pályázati kiírás, jelentkezési lap a

<http://www.mut.hu/?module=news&action=list&fname=nivodij> és a

<http://www.icomos.hu/index.php/hu/elismeresek/koztermegujitasi-nivodij> linkeken érhető el.

XXIX. Országos Műemléki Konferencia

„Történeti Város és vidéke” címmel **2019. október 3-5** között, **Sátoraljaújhelyen** kerül megrendezésre a XXIX. Országos Műemléki Konferencia. A három napos esemény még szervezés alatt áll, a végleges programot, jelentkezési feltételeket a honlapunkon tesszük majd közzé, illetve a felhívást tagjaink e-mailben is megkapják.

Énlaka-konferenciák VII

Hagyomány, változatosság és változás a székely nyelvjárásban

Énlaka, Művelődési Ház
2019. szeptember 13-14.

A székely az a magyar nyelvjárási régió, amely keleti peremként a történelemben és a legújabb korban is leginkább megőrizte területi kiterjedtségét és sajátos karakterét. Funkcionális teljességével alapja és kifejezője volt mind a hagyományos népi kultúrának, mind a magasabb műveltségnek, irodalomnak. Alapja és kifejezője ma is a székely identitásnak. Az énlaki konferencia célja az, hogy számba vegye a történelmi hagyomány és örökölt változatosság mai továbbélését, változását, valamint azt, hogy a székelység magyar nyelvhasználata alárendelt jogi helyzetében miképpen képes alkalmazkodva ellenállni az államnyelvi és a globalizációs nyomásnak, miképpen válhat képessé arra, hogy megfelelően alakítsa a közmagyar (standard), a regionális köznyelv és a helyi nyelvjárás viszonyát. Nem kevésbé időszerű a székely nyelvjárás kutatásának értékelő számba vétele is.

A főbb témakörök: nyelvpolitika, nyelvi jogok; nyelvjárás és identitás; nyelvjárás és népi kultúra kapcsolata; a székely és a többi (erdélyi) táji nyelvváltozat viszonya; a nyelvjárás és az oktatás-nevelés; a helyi professzionális beszélők (rádió, televízió, színház, egyházi nyelvhasználat) és a nyelvjárás; nyelvjárás – regionális köznyelv – közmagyar („magyarországi magyar”) viszonyának alakulása; nyelvjárás a kétnyelvűségben és a többnyelvűségben; elektronikus nyelvhasználat és nyelvjárás; a székely nyelvjárás kutatástörténete, a kutatások mai helyzete.

A konferencia tudományos szervező bizottsága:

Péntek János, akadémikus, Szabó T. Attila Nyelvi Intézet, Kolozsvár
Kiss Jenő, akadémikus, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
Bali János, kutatási igazgató, Nemzetstratégiai Kutatóintézet, Budapest
Bodó Csanád, egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
Csomortáni Magdolna, egyetemi adjunktus, Babeş-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
Bodó-Lukács Csilla, tanár, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, Budapest
Rancz Teréz, tanár, Nagy Mózes Elméleti Liceum, Kézdivásárhely
Szávai Márton, tanár, Énlaka
Visy Zsolt, professor emeritus, Pécsi Tudományegyetem

A konferencián minden érdeklődőt szívesen látunk. Szállást és étkezést Dancs Alpárnál lehet megrendelni:

email: alpardancs@gmail.com

telefon: +40 744 223 332

<http://www.szekelyfoldiinfo.ro/Menu/Szallashelyek/Panziok/Enlaka.html>; enlaka@yahoo.com

Pro Énlaka Alapítvány, Énlaka
Pécsi Tudományegyetem Régészet Tanszék, Pécs
Nemzetstratégiai Kutatóintézet, Budapest
Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár

Énlaka-konferenciák VII

A konferencia programja

Hagyomány, változatosság és változás a székely nyelvjárásban

Énlaka, Művelődési Ház
2019. szeptember 13-14.

szept. 13., 10 óra

Bali János	A székelyek nyelvi kultúrája a székely-magyar nemzeti közösségnézőpontjából
Molnár Gergely	A székely nyelv értékei
Szabó Gergely – Bodó Csanád	Székely nyelvlecke énlakaiaknak. Autentikus hang a közösségi médiában
Bodó-Lukács Csilla	A székelyföldi középiskolások anyanyelvi tudatában, nyelvjárási attitűdjében mutatkozó különbségek

szept. 13., 15 óra

Prószéky Gábor - Oszkó Beatrix - Vargha Fruzsina	Nyelvjáráskutatás, számítógépes módszerek, mesterséges intelligencia
Csomortáni Magdolna	A csíki nyelvjáráskutatás történetének főbb mozzanatai
Bárth M. János	A székely helynevek nyelvjárásiassága
Szöcs Géza	Egy családnév körüljárása avagy kik a Szöcsök és honnan jönnek?
Máthé Dénes	Faresuka, kukumis, zsimbötöl és társaik Vázlat a homoródoklánci tájnyelv-maradékról

szept. 14., 9 óra

Rancz Teréz	A góbéskodás hatása a székely nyelvjárással szembeni attitűd alakulására Felső-Háromszéken
Petteri Laihonen - Peti Lehel	„Nagyon hamar kiderült, hogy nem tudok úgy foglalkozni velük, mint a székelyföldi gyerekekkel”. A moldvai csángómagyar oktatás nyelvi céljai a tanárok szempontjából
Sántha Attila	A székely mint „titkos nyelv”. Nyelvi revitalizációs lehetőségek a fiatalok körében
Lőrincz József	A nyelváltás sikeréért székely falusi iskolában
Hoppál Péter	Népzenetörténetünk réteglenyomatai Székelyföld dallamkincsében

Pro Énlaka Alapítvány, Énlaka
Pécsi Tudományegyetem Régészet Tanszék, Pécs
Nemzetstratégiai Kutatóintézet, Budapest
Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár

Énlaka-konferenciák VII

szept. 14., 15 óra	
Visy Zsolt	Nyelvi sokszínűség a Kárpát-medencében – a kisnyelvek helye és szerepe Európa kultúrájában
Fazekas Tiborc	A székely nyelvjárás különleges hajtása, a bukovinai székelyek nyelve
Pál Helén	A bukovinai székelyek nyelvjárása és identitása Magyarországon (kitekintéssel a határon túlra került csoportjaikra is)
Bencze Lóránt	Töprengés a magyar nyelv jövőjéről
Péntek János	A székely nyelvjárás kivételes helye és helyzete a változó időben

Pro Énlaka Alapítvány, Énlaka
Pécsi Tudományegyetem Régészet Tanszék, Pécs
Nemzetstratégiai Kutatóintézet, Budapest
Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár

A SZÓRAKOZTATÁS HÁZAI, A SZÓRAKOZÁS TEREI

FELHÍVÁS

AZ ÉPÍTETT, RÉGÉSZETI ÉS TERMÉSZETI ÖRÖKSÉG INGYENES BEMUTATÁSÁRA

2019-BEN AZOKRA A TEREKRE IRÁNYÍTJUK A FIGYELMET, AMELYEK KIFEJEZETTEN A SZÓRAKOZTATÁST SZOLGÁLTÁK: SZÍNHÁZAK, OPERÁK, MOZIK, BÁBSZÍNHÁZAK, BÁLHÁZAK, BÁLTERMEK, ZENETERMEK ÉS ZENEPAVILONOK, KÁVÉHÁZAK, MULATÓK, BORDÉLYOK, KLUBOK, SZALONOK ÉPÜLTEK E CÉLRA. DE OLYAN TEREKET IS SZÍVESEN BEMUTATUNK, AMELYEK KÉSŐBB, FUNKCIÓVÁLTÁSSAL KERÜLTEK A SZÓRAKOZTATÁS, SZÓRAKOZÁS KÖZPONTJÁBA, MINT PÉLDÁUL EGYKORI KASTÉLYOKBÓL, KÜRIÁKBÓL, IPARI ÉPÜLETEKBŐL KIALAKÍTOTT MŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK VAGY TELEVÍZIO/RÁDIÓ SZÉKHÁZAK. EMELLETT OLYAN HATÁRTERÜLETEKRE IS ELKALANDOZHATUNK, MINT A TUDOMÁNYOS CÉLLAL LÉTREHOZOTT INTÉZMÉNYEK (KÖNYVTÁRAK), AMELYEK UGYANAKKOR AZ IGÉNYES SZÓRAKOZÁST IS SZOLGÁLTÁK.

2019-BEN IS SZERETETTEL VÁRJUK MINDAZOK JELENTKEZÉSÉT, AKIK MEGNYITJÁK ÉRTÉKES, ÉRDEKES ÉPÜLETÜK KAPUIT AZ ÉRDEKLŐDŐK ELŐTT, FÜGGETLENÜL ATTÓL, KAPCSOLÓDNÁK-E A KIEMELT TÉMÁHOZ. VÁRJUK AZOKAT A SZAKEMBEREKET IS, AKIK VÁLLALJÁK, HOGY BEMUTATJÁK AZ ÉRDEKLŐDŐKNEK, MILYEN FOLYAMATOK SZÜKSÉGESEK AZ ÖRÖKSÉG MEGŐRZÉSÉHEZ, MEGÚJÍTÁSÁHOZ, ILLETVE MILYEN SZÁNDÉKOK, GONDOLATOK HOZNAK LÉTRE EGY-EGY ÚJ ÉPÜLETET, A JÖVŐ ÖRÖKSÉGÉT.

JELENTKEZNI LEHET
2019. AUGUSZTUS 26-IG

A www.orksegnapok.hu WEBOLDALON
(AZ EZT KÖVETŐ JELENTKEZÉSEK CSAK A HONLAPON LESZNEK LÁTHATÓK,
A NYOMTATOTT PROGRAMFÜZETBE NEM KERÜLNEK BE!)

KAPCSOLAT: szekesztoseg@orksegnapok.hu; +36 1 795 6231

A helyszínekről, rendezvényekről bővebben a <http://www.orksegnapok.hu/> honlapon található információ

ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36/1/2254966
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely
Szerkesztő: Keller Annamária
HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)
HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb.
- az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata